

Overbetuwsche novellen

<https://hdl.handle.net/1874/304471>

Handwritten text, possibly a signature or title, located at the top of the page.

Overbetuwsche Novellen

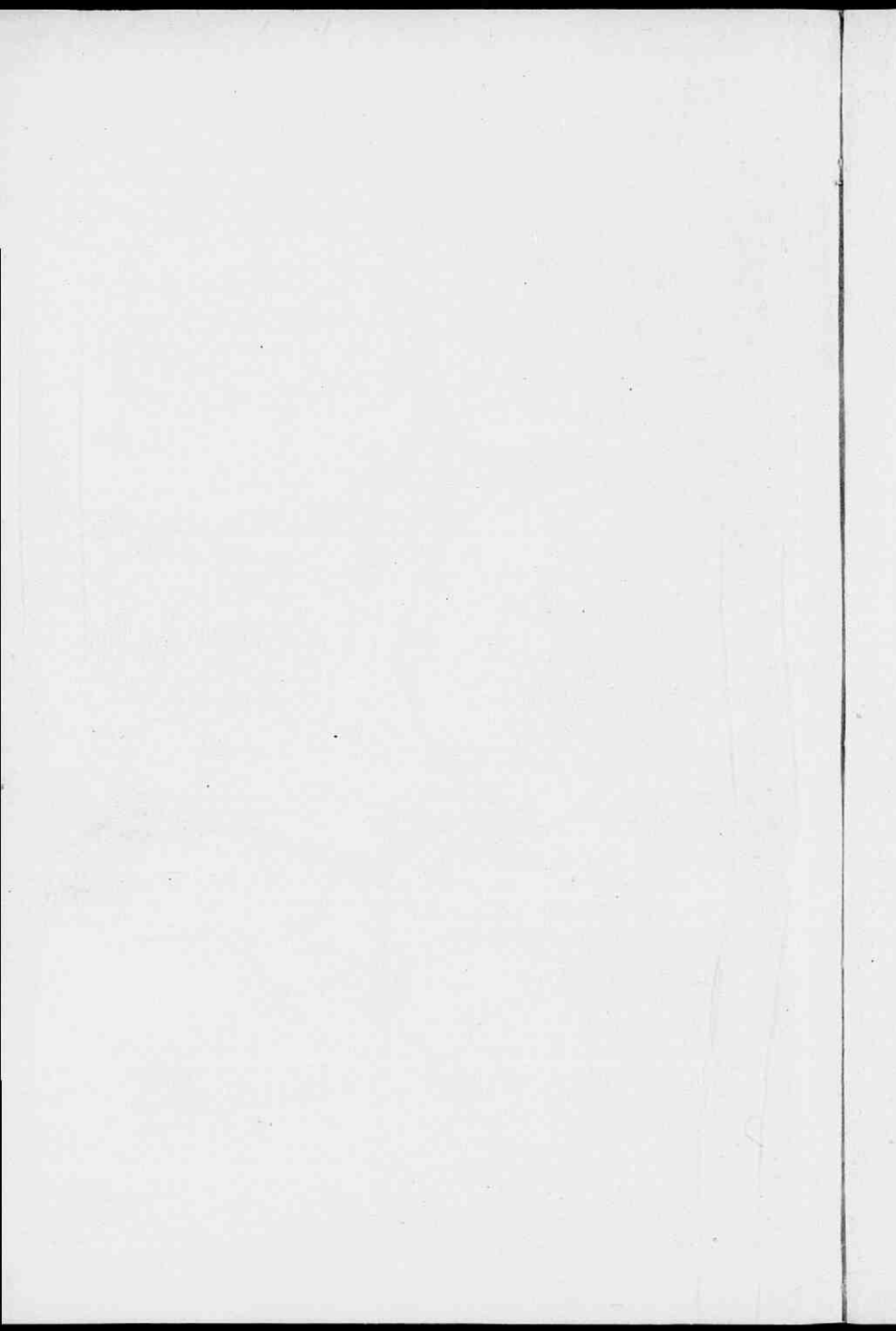
DOOR

J. J. CREMER.

Grietje op 't Hönings-arf. — 't Kriekende Kriekske.

AMSTERDAM. — GEBR. KOSTER.

Grietje op 't Hönings-arf.

Stil, as't begint is't nacht, duustere stikduustere September-nacht.

Ge stoat midden op den kleiweg die van B. woar 't karmis is, noar den Rien-diek geet. Ge stoat er, en de erste dorre bloai — gezwiept deur 'en griemelige weind — ze fledderen oe um 't heufd, moar, zien ku'j ze niet. Zien, krek zoomin as de tak' van de boom' die hen en weer scharmieren en krek zoomin as 't wêke, klesse, oan weerskanten hoog opgesjoepde woagenspoor, woar ie ien stêken blijft a'j d'r ien trooit. Niks geen spier ku'j zien; ook rechts, den Roojen Toren niet. 't Was in den ouwen tied 'en kastél — ge weet wel, met 'en toren die rood was as't vuur ien de hel; en woater d'r um heer, en soldoatenvolk d'r ien: huzoaren en meer zu'k gesnor; mansluu stief ien 't iesder as duuvels, en vrouwluu die heksen woaren altied ien 't wit. Al ku'j 'em niet zien — zelfs bij kloarlichten dag niet — rechts is 't nog altied: de Rooje Toren. Siends joar en dag is ie verdwenen; 'en klein gedoei bij 'n elzenpas is d'r ien stee van gekommen, moar — dat er nou geen rooje toren meer steet, en 'et tòch nog: de Rooje Toren is, zie da's 't wonderboare, veural ien 't duuster. En da's oakelik óok! went, al da'j dan ien 't duuster niet zien kunt, 'en mins die niet doof is kan heuren; en 's nachts, bijnoame as de karkklok twaalf het gebromd, dan heurt ie — lienks van den weg woar de kolk

van 't kastél zal gewêst zin, en 't land nog altied lêg en zoer, vol riet en vol lies steet — doar heurt ie kloagen en zuchten; 't zin de heksen. Rechts, waar 's nachts de toren eiges nog wêzen mot, doar heurt ie knoerpen op de tand' en du'k en ge-weerwolverie da'j meint de begoaves te kriegen. 't Zin de hu-zoaren, lebendige duuvels.

Dat er 'en heele zoi domme minsen zin die niet begriepen woarum 'et bij den elzenpas de Rooje Toren heit; of ook, dat 'et geen Rooje Toren zou heiten, as ie 't niet was; en nòg, dat ze ongeleuvig genoeg zin um te meinen dat 'et kloagen en zuchten en knoerpen, geschuufel van 't lies, en gekrâk van 't hout of gesnoavel van wilde eend' zou wêzen, dat er zulke domme minsen bestoan — heurende doof en ziende stêkebliend, dat kan woar zin, moar — juffer Sanne Goesterman van 't Hönings-arf, die gunds, op 'en goeje honderd pas afstand, achter ien de huufkar zit, ze verdrêjt 'et um deur te voaren langs 't helse gedoei, nou Jan Goesterman van 't Hönings-arf, heur bruur, die 't perd 'en eindwêgs bij den kop het vortgeleid, zoo onneuzel is gewêst um 't glas ien de lantern kapot te stooten, dat de keers is uutgewêjd. 't Kan allemoal best woar wêzen — wat Jan heel goejig zeit — dat ze toch hier met de kar niet kunne stoan blieden, en, dat zoo véul minsen 's oavends den toren zonder ongemak gepassierd zin; 't kan best woar wêzen, moar, zeker nooit as 't zoo loat en zoo hels duuster as nou was. Juffer Sanne kos niet ens de vijf vingers zien die ze veur de oog' het uutgespreid; dat 'et licht krek zoo digt bij den toren is uitgegoan, dat most verdacht wêzen; liever wil ze umdrêjen en weer noar B. as wiejer noar huus voaren. Zuster had zat genooïd um te blieden; alles zou thuus wel te recht kommen. Joa, as ze lang noar gunder ien 't duuster kiekt, dan is't asof ze den toren ien vuur ziet stoan. Umdrêjen wil ze: „Niewoar Grietje?”

Moar Jan-boer zei, dat umdrêjen niet kos. Zuster Sanne most begriepen, dat de weg zoo doanig slecht was, dat bruur de kar ten onderste boven zou smieten as ie dee wat zuster gern wou; ze most. . . .

„O Heer!” vluukte juffer Sanne, en ze kneep nicht Grietje die lienks noast heur zat ien 't been, dat ze opvloog. Jan en Grietje

hadden óók gevuuld wat juffer Sanne vuulde: 'en zachte schok van de kar die stil sting. Niet éen van drie die uut durfde spréken wát 'et wèzen mocht? Ielk had z'n eigen eksplikoesie, moar zéker was't dat Grietje met de neusdoek veur den mond zat: lachen most ze, en durfde 't niet.

't Was van Peter Mullenk, die — heel toevallig? — óók B.-sche karmis had gehouwen, wel 'en oarige spikkeloasie gewèst um met Jan en Sanne — die 't niet groot op hum hadden — mee noar D. te voaren, woar ie óók t'huus heurde, zonder dat ze't gewoar wieren. As Sanne-meu geweten had dat Grietje — toen ze 's oavends met bruurs en zusters karmis hieuw — oan Peters erm had geloopen, ze zou heur Grietje, die ze anders zoo liefhad, heel niet vrindelik hebben oangezien. Moar Grietje, wat kos zij 'et gebèteren dat Peter óók op de karmis kwiem en met geweld heur erm had genomen? Wat kos Grietje 't gebèteren dat Peter ien 't duuster achter op de kar was goan zitten, onder 't voaren ielkreis met de hand onder 't huuf deur was gekomen, en krek zoo lang zuutjes oan 't japon had getrokken, totdat ze héur henje in 't ziene lee? As Grietje veul spul had gemoakt en Peter zien zin niet gegeven, dan kos Sanne-meu deur al 't spektoakel 't wel is gemarkt hebben, en — och harrejennig, dan was 't meugelik heelegoar uut gewèst, uut met alles woar negen bruurs en zusters over jaloers kosten zin, ten woare Grietje niet altied goed en toeschietelik veur heurluu gebleven was. Zoo-veel as oangenomen kiend, begriep ie!

Alével, juffer Goesterman had er niks van gemarkt, niks van 't karmishouwen, niks van 't oarig stuk van 'en palfrenier, en niks van 't henjesgeven ook niet; moar de schok — toen Peter d'r afsprong — die kleine schok had ze gevuuld, en, noa de vluuk die ze vluukte, zat ze stief, stom, zonder 'en woord te spréken. Dat 'et 'en weerwolf most wèzen die achter op de kar was gesprongen, dat kos hoast niet anders. Wat ze wou? Ze wou dat ze met 'et heufd onder de dèkens lei, diep, heel diep d'r onder.

'En half uur loater ha'j — as't niet zoo duuster gewèst was — 'en heel eind wiejer, veurbij den Torèn krek oan den voet van den opweg noar den diek, juffer Sanne in 'en heel ander pestuur

kunne zien. Ze hing, met heur linkerzied, op den erm van 'en sterke jonge boer, op den erm van Peter die heur ielkreis vroeg: of ze wel vort kos — went, éen van hoar stoffeschoen' was onder 't goan ien de klei blieve stêken.

Ien 't letst. . . . Nee, verrechtig ze kos niemeer; heur kous plekte ielkreis vast. Weer op de kar goan zitten. . . .? Zie, met de duusternis was ze bang dat Jan 'em zou umsmieten, en èvel umdat 'et op die weg toch ook niet plus was had ze d'r zwoarigheid in. Al arg genoeg dat Grietje d'r niet had uut gewild. Peter was wel vrindelik. Hoe toevallig dat ie heur krek was achteropgekomen. Op de rug goan zitten? 't Was eigenlijk als te vrindelik. Over dag zou 't gek stoan; moar nou! Peter most niet meinen dat Jan-bruur of zij, in vroeger tied wat tegen hum hadden. — Wacht, ze zou 't japon erst nog 'n bietje noar boven hoalen en 't zieden mantilie wat achterumsloan. Een, twee, drie schökskes, doar zat ze. — Of ze niet te zwoar was? — Och heere nee, ze woog al heel ligt.

En toch, juffer Sanne was niet dom, bij lange noa niet. Toen Jan met de kar ook boven op den diek sting, woar Peter de juffer noar toe had gedroagen, toen wiest z'et — aleer ze weer ien de kar goeng stappen — zóo te regelieren, dat Peter achterop zou zitten. Woarum? Dat zei ze niet, moar slim was ze, went, as den Peter d'r op goeng zitten, dan most den ander — ge weet wel, den weerwolf, as ie d'r op zat — goan schuuven; dan had z'en schut ien de rug en kos Peter afbieten wat er gebeuren mocht.

En Jan, Jan vond alles goed wat zuster wou, en goeng — nou ie boven op den harden diek bêter zien en voaren kos — weer véur op de kar zitten; Peter op 't achterstuk; Sanne-meu, die zei dat Grietje moar deur most schuuven, lienk s noast Grietje woar ze straks rechts had gezeuten, met natte kleivuut', en schrikachtig; met 'en hart dat starker klopte as anders, en glujende hand'. Van 't letste zu'j al heel gauw rêkenshap kriegen.

Toen de torenklok met 'en spookachtig noa-ge'tjank éen had gesloagen, was de boerin van 't Hönings-arf nog op, en allinnig ien heur sloapcel. 't Was loat, oakelik loat geworden, en noar

zuster goeng ze nooit weer as't dóar karmis was, ten mienste as ze dan 'soa vends noar huus most.

A'j nou plezier het dan ku'j Sanne-meu is bêter bekieken. Ze is van 'en lillikke makkeloasie. Moager en schroal van oanzicht kieken heur voale oog' altied arg schichtig ien 't rond; heur neus — zoo had 'en ondermeister op school ens gezeid — was krek 'en vragteiken dat niet op z'n ploats sting, en 't heufd steet heur op den hals toezoers 'en bietje rechts op zied, krek asof ze doof was oan 't lienkeroor. Dat schêve, zeit juffer Sanne, dat het ze uut 'en schrik gehouwen toen ze twintig joar oud was. Van den schrik het Jan-bruur nooit niks gemarkt, en ook het ie nooit geheurd — zooas zuster zeit, dat ze ien jonge joaren „'t reuske van 't derp" wier genuumd, zoo mooi as ze was; moar — as zuster 'et zei, dan zou 't wel zoo wêzen.

A'k nou nog êfkes zoo vrij bin um oe te loaten zien hoe juffer Sanne, ien stee van de mooie Zundagse muts, 'en breeje floddermuts op d'r koale vieftigjarige heufd zet, en voorders hoe ze ien 't bonte nachtijk met anderhalve rok um de schrumpele been', op 'en breeje pantoffelvoet noar de deur geet, 'k bin zeker dan zu'j d'r niet op verlieven.

Dóar is juffer Sanne nog zoo sekuur niet van; nog zoo sekuur niet, aldat ze niet gek genogt is um te geleuven dat ze nóg 't reuske van 't derp is.

Da'j ien't duuster niet zien kunt, da's zeker; moar da'j ien't duuster vuulen en begriepen kunt, da's óok zeker, zóo redeniert juffer Sanne; moar Peter, hie redeniert: Da'j tastend ien 't duuster arg mistasten kunt, da's krek zoo zeker.

Hier za'k êfkes 'en punt schrieven.

Toen juffer Sanne, noadat ze heur schoen ien de klei had geloaten, weer op de kar zat, toen is ze ien't erste heel arg geschrokken, dat ze hoast geschráuwd had, moar — ien't begriep dat toch geen weerwolf achter op de kar kos kommen, nou Peter d'r zat, ien dat begriep het ze dat trekken oan 't japon wel bêter verstoan. Heere minsen! zou verrechtig die jong...? En — zwakke mins! bezwêken was ze; ze had zich de hand loate drukken, twee- drie keer achter mekoar, en alshoon de hand loater

was weggebleven.... heur hart was ien zien hand blieve stêken krek as heur schoen ien de klei.

Op de deur van 't kämerke — die goed was gesloten — wordt nog 'en grundel gedoan; tegen 't vensterglas, woarachter 'en stevig luuk is, zet juffer Sanne den biebel, die op 'et toafeltje d'r veur lee, met 't open blad noar 't roam toe. Met 'en langen stok die in den hoek had gestoan, stêkt ze onder de bedstee — dat duut ze ielken oavend, went, ge kost moar niet weten....! Ze stêkt lienks en rechts, en smêrt 'em hen en weer, en, as 't richtig d'r onder is, dan kiekte ze d'r ien, en stêkt op de beddeplank en boven ien den hoek; — nee nee, ge kost moar niet weten.

't Is alles ien orde. Moar de boerin van 't Hönings-arf kan, alshoorn 'et loat is, nog niet ien de bedstee stappên. 't Is heur ook al te wonderboarlik um 't hart. Wat of 't lot van 'en mins ien één urke tields toch chanzieren kos.

Dat ze't vroeger niet groot op Peter gehad had, dat was woar. 't Proatje had altied geloopen dat Peters voader weerwolfde, met den duuvel krispendierde, altied neigheden en zêgen op alles had. Moar, hoe dat 'et ook wêzen mocht, veur 't erst van heur lêven het juffer Sanne den Peter gesproken, en — as oe dan iemand dóar, op zoo'n weg veilig veuruut helpt, joa, op den rug droagt, en oe later — och heere minsen! met 't henje opzuukt, dan was't ien ielk geval niet meugelik dat zoo'n iemand ien 't duuvelsverbond met zien voader sting. Voorders, Peter warkte zelfs dukkels bij den dommenei, den pastoor en burgemeister ien den blom- en moeshof, en van hum had ze nooit geheurd dat ie van 'en slechte reis was thuus gekomen.

„Van 'en slechte reis!” 't Was krek of de juffer-boerin oan 'en fleske vlieg-op rook, zoo spalkte ze heur oogen; hoastig trooit ze toe op 'en loaitoafel — moar — aleer dat ze 'en loai open trekt en 'en deuske d'r uut kriegt, scheen 't wel dat ze 'en grieznel kreeg, went, hoastig greep ze den stok, stootte drie, vier, vijf keer d'r mee tegen 't zolder, krek zoo lang tot bruur Jan, die boven sliëp, teiken van lêven gaf, en, half sloepend, arg brommend, 'en stukske van den 64sten psalm zong; dóar had ze hum op gedressierd.

Juffer Sanne zit met 'en zooi pampierkes ien de hand. Veul planêt' het ze ien der lêven getrokken, moar deze erste, den blauwe, die ze trok toen ze nog geen zestien joar oud was, dat kos de woare moar wêzen. Toezoers en altied het ie heur deur 't heufd gespeuld, moar nou, ze wier d'r beduusd van zoo as ie heur toesprak. Kiek — „In den steenbok” sting d'r boven, en dan, dan steet d'r onder: „Van een slechte reize zult gij te huis komen, als wanneer gij bij uw vijand zult tabernakelen en hij zal u ganschelijk in vlam zetten, zullende gij in den huwelijken staat bovenmate fortunlijk zijn.”

Nee! starker kos 'en planêt niet sprêken! Moar stil, aldat 't ook diep ien den nacht is, ze kan 't niet loaten um 't buukske, dat ze noa moeders dood achter ien 't kammenet het gevonden, nog ens op te sloan. 't Oracûlen-buukske! 'En bietje angstig kiekt ze rond en noar boven — Jan zong niemeer — moar dan, dan tuurt ze ien 't ouwe smêrige oracûlen-buukske met gêl perkementen umslag, den drie-en-twientigsten druk noa 't joar 1657. Bij de drie-en-vieftigste vrog van 't vroagregiester steet ze stil, en lêst: „Of de serviteur goeds zal doen aan zijn verkoren?”

Op 't erste blad ien 't rad van avontuur, leit ze heur vinger op de zes tussen spoak vief en zeuven, telt volgens de onderrechting zes ien't vroagregiester noar umlêg, en kriegt getal acht en vieftig. Op dat blad van 't buukske mot ze wêzen; en doar steet: Olympias! — „Olympias!” Bêvend met de hand telt ze weer noar onder zes, en doar, doar lêst ze: „Zoo gij u voorzichtig en wijselijk zult gedragen, zult gij al krijgen van uw serviteur wat gij wilt, want hij bemint u ten hoogste.”

't Hart schuumde juffer Sanne noar de kêl toe. Vol was ze, overvol! 't Proffecie van de jonge joaren zou nog uitkommen, en — wonder was't niet dat ze nog ens noar heur hand keek, de hand die — ge weet wel.

Da'j lachen mot over 'en vieftigjoarig bijgeleuvig mins dat nog verliefd is, doar he'k geen spiet af, êvel — went 'k heb heur gekend ien de Bêtuw — 'k wil niet da'j altied over heur lachen zult, — as ze allinnig moar lillik gewêst was, dan zou j' 'et iens-geheel niet gedoan hebben — moar 'k wou wel da'j ze ook

kost bekloagen; wat mein ie.... zal 't kiend over dag zien koers kunne veinden, as't 's oavends ien't duuster de weg wier gewezen?

't Is 'en mooie September-mergen, die de donkere nacht het weggekeken.

De groote blom- en moeshof van 't Hönings-arf die achter 'et huus leit, glienstert van duuzend en duuzenden dauwdröpkes ien 't lachende zunnেকে, da'j de oog' hoast mot digtkniepen; de appelbongerd gunds oan 't einde, 't is 'krek asof d'r 'en mooie blauwe rook veurbijdrift. A'j ien de hugt op de rooje liesterbes' kiekt die tegen 't blauw van den bongerd zoo fonkelend utkommen, dan ku'j oe wel begriepen dat 'et veugelje zich strieken loat as ze hum doarmee verlokken. Erm liesterken! of de minsen veur ou moar allinnig mooie, lekkere beskes wiesten te veinden um d'r 't lillikke ding mee op te sieren woar ie oe dood ien zuukt. Erm liesterken wil 't niet geleuven; de minsen ze doen 't ook duk veur mekoar, en — dat de mins zich o zoo dukkels loat snappen en niks wiezer as 't liesterken is, da's bedroevend, arg bedroevend!

Alêvel loawwe nou geen duuster gezicht zetten. Ien den hof is 't zoo oarig. Heel oarig, en toch is Grietje — die alsinds 'en half uur tussen 't rieshout oan 't plukken van snijboonen was — zoo verstandig gewêst, um 't bonten schort um heur hals te sloan, de zwarte rok ten buutenste binnen noar boven te doen, en, ien stee van de schoen', de klomp' oan te trekken. 't Is 's mergens al fris ien deez tied van 't joar en alles is nat. Ielke stap die ze wiejer tussen 't rieshout duut, mot ze de spinneweb' die vol van waterpâreljes zitten uiteensloan. Loater, as ze den grooten kôrf vol boon' het geplukt, dan kumt ze uut 't rieshout ien 't pad — en, as ze 'en dikke witte herfstdroad, woar ze krek tegen inliep, uut 'et gezicht het weggegriezeld, dan steet ze stil um êfkes te kieken; lienks ien de hugt, kiekt ze noar de witte duufkes die zich eiges op 't natte boord van heur til zitten te wasschen, te pikken onder de vleugeljes, of mekoare kniepeugkes geven; en rechts noar de doaloas en zonneblom' en harfst-

sering', die, met de asters umlêg, oan weerskant van 't vlier-priëel stoan, 't oarig priëel woar 't kamperfuulie deurheer wast. Veur duufkes en blommer zou Grietje heur letste cent uut 't knipke hebben gegeven, as Sanne-meu.— zoo goed was ze — 't niet alles betaalde.

Misschien hieuw Grietje zooveel van de duufkes omdat de duufkes zich eiges zoo rein bewoaren, en van de bluumpkes omdat ze 't heufd altied noar 't licht toekeeren. Moar 'k gleuf niet dat Grietje zoo wied gedocht het. Nou steet ze bij de doalioas. Weet ie van wie of Grietje die mooie keuning Doavid het gekregen, den rooje zwoare doalioa hier, woar ze krek noar kiekt? Sanne-meu ze weet 'et niet. Grietje best. Wacht, ze zal zoo'n doalioa plukken en dan. Moar harrejennig! was dat ook schrikken! Krek toen ze de blom bij 't stêlje wou vatten toen riep 'et: „Ho!” ien heur oor! „ho! met den keuning Doavid, die hei'j van mien gekregen, en, erst mo'k nog 'en munje d'r veur!” 't Was al te arg! Peters neus was bij de hoare gekommen en voorders begriep ie?

En Grietje arg geschrokken, ze kiekt nog beduusd en ze zeit, dat 'et niks oarig is um 'en mins zoo den dood op 'et lief te joagen, foei! Peter hie most

Wät, wät most ie....? Weggoan misschien?

Joa, nee, moar in ielk geval 'en mins niet doen schrikken. Peter wiest wel dat Grietje niet alles gleufde — veural niet van hum — wat Sanne-meu gleufde, moar, da'j uut 'en schrik 'en schêven hals kos houwen as geliekweg de klok sloeg, dat ko'j eiges oan Sanne toch zien dat wóar was.

„Zêker,” meint Peter, „as Sanne ten mienste den schêven hals niet eer as den schrik had gehad.”

Heur is, Peter most nou niet alles wegredenieren; hie most.... Moar wat anders: Hoe of Peter hier ien den hof durfde kommen? Jong, as Sanne-meu 't gewoar wier! Joa, giesteroavond, da's woar, moar erst het Sanne met die duusternis zeker gemeind dat 'et 'en ander was die zien hulp presentierde, beveurbeild Peter van 't Klingelhek; loater het heur zeker te veul den angst veur den toren geploagd; en joa, wat Peter heur zeit van dat henje geven deur 't huuf van de kar heer, 't was wel 'en bietje

kemiek, moar, Sanne-meu was toch veul te best um doar zóo um te lachen as Peter dee. Zeker het Sanne gemeind — joa, wát? — dat wiest Grietje niet krek, moar Peter most nou uut-scheijen met zien ondeugend lachen; 't was al arg genoeg dat ie hier in den hof durfde kommen, en arger nog....

„Da'j oe deur mien, zoo'n duuvels-kiend, is pakken loat!“ roept Peter en sleet zien erm um heur poezelen hals en drukt heur 'en heel zuut munje op 't frissige wengske.

„Joa, da's zeker al heel arg,“ zeit Grietje as ze hum stillekes afweert, moar ze gëft toch de hand die Peter wou vatten: „Heur is Peter, 'k wil nou niet zeggen da'k krek as Sanne-meu oan dat duuvelsverbond van oe voader geleuf, nee, moar zooveul is zeker, da'k dieper inzie hoe 't zund is met ou nog langer verkeering te houwen; verkeering um 'en huukske met 'en mins waarvan Sanne-meu....“

„Siends gisteroavend dat ie heur veurbij den Roojen Toren droeg toch wel 'en bêter begriep zal hebben,“ velt Peter ien.

„En toch geleuf ik dat ze 'en schrik zou kriegen as ze ou hier zag,“ zeit Grietje.

„Dat den hals weer recht kwiem te stoan?“ lacht Peter.

„Nee, moar 'k roai toch ten beste da'j heer goat,“ is 't weerwoord; „as we mekoar motte kriegen Peter, dan zal God ons wel helpen en zurgen dat Sanne....“

„Moar God helpt niet as welluu lëg zitten,“ valt Peter weer in: „Heur is, 'k bin juffer Sanne giester ien 't duuster van dienst gewëst, en....“

„Wat hei'j doar? 'en schoen?“ vraagt Grietje en gliemlacht, en dan, dan kiekt ze noar 't vlierpriëel, 't was krek asof ze doarachter geritsel heurde — misschien 'en kat die op de loer was gewëst.

„Joa, de schoen die giester ien de klei blëf steken he'k ien de vroegte al opgezocht,“ zeit Peter: „Grietje, 'k goa noar binnen, 'k wil heur eiges den schoen weerumgeven; ze mot mien dan toch te woord stoan en voorders....“

„Nee Peter, ik roai oe goa niet noar binnen,“ moant Grietje opnei, „a'j zéker wiest.... moar nou, en oome....“ En dàn, half lachend met den vinger noar 't hek, 'et hek dat 'en eindje wieser den hof van den weg scheidt: „Kiek is, doar hei'j weer dat

wief van giesteroavond op de karmis, dat oe woarzeggen wou."

"Verrechtig!" roept Peter, „van 't kêtellappersvolk met den grauwen hit; 'k heb ze de les gelêzen! Kiek kiek ze is knikken, ze kent ons niemeer."

„Geen wonder," meint Grietje: „giester was 't op de B.-sche karmis, en nou, hier, op 'en ziedweg, wel twee uren wiejer; ze zuukt ons hier niet."

„Wa'n lillik vrouwmins," is 't weerwoord van Peter, „en watte gluupse oog"! As onze burgemeister dat volk ien de goat kriegt, dan loat ie ze vast deur Gerr't de veldwachter naar Oarem of Nimwêgen brengen." Schrâwend heel hard noar den kant van 'et hek:

„Wi'j is moaken da'j wegkumt!"

Grietje trekt Peter oan 't wammes en fluustert: „Stil Peter."

'Et vrouwmins alêvel ze frunzelt hoar gêle en gluupige tronie ien smêkenden plooi, en stêkt 'en toanige schrumpele hand vol pampierkes deur 't hekke noar veuren.

Aleer dat Grietje 'et keeren kan is Peter naar 't hekke gegoan: „Wi'j as de weerlich is moaken da'j met oe schorremorrie van hier goat!" gromt ie 'et vrouwmins toe; „he'k oe giesteroavond niet gezeid da'k oe met oe leugens liever boven oan den toren zag hangen as d'r 'en cent veur uut te geven?" Dreigend: „Zu'j goan.... of anders!"

„Dulde, dulde, schön Königsköpke," smiechelt 'et vrouwmins met schorre stem en vrênde sproak: „wohlselig liebes Mädchen an die Brust newoar?"

„Loop! vremd gespuus dat geen Hollands kan proaten," gromt Peter nog ens: „mein ie dawwe gek genogt zin um noar oe leugens te heuren. Zu'j goan....? Wacht, 'k zal oe kriegen!" En, as ie rondziet dan roept ie: „Tjie... tjie... Moor! Moor..!" stêkt hoastig de veurste vingers ien de mond en fluut, dat 'et schel ien 't rond klinkt.

Zie, gunds bij den bongerd springt 'en zwarte hond over den breejen sloot den hof ien; vliegt, langs de koolstruiken heer, 'et andievieveld over noar deez kant van 't arf toe; scheert veurbij de blom' en deur 'et snijboonenrieshout tot woar zien boas steet, springt noar 'em op, en kwiespelt den steert en schudt er zien natte lief dat 'et woater ien 't rond spat.

„'t Soa Moortje, 't soa!” roept Peter en hitst noar de vrouw. Peter weet wel dat Moortje niet biet, moar met zien snibbigge tand' die'j altied zien kunt, het ie al dukkels schuuns volk van voaders arf gejoagd. En Moortje — hie kiekst noar 't wief, en schiet op heur toe, en grienst met de tand'; moar — wat of 't wêzen mag, doar trooit ie achteruut en jankt en trekt de steert tussen de been'. En 't wief — dat 'em stief blijft oankieken met heur koolzwarte oog', ze ziet ien 't eind noar Peter met 'en smoilikken lach, drêjt zich um, en smuuspelt as ze weggeet 'en woord — dat niemand verstoan kan.

Al siends 'en kertier is Peter noar binnen gegoan, moar Grietje, ze vuult zich zoo zwoar um 'et hart. Sanne-meu was 'et beste mins van de wereld; veur Grietje as 'en moeder — alschoon ze liever had dat de minsen meinden dat Grietje 'en jongere zuster was. Joa, Sanne-meu was best en goed, moar, recht begrepen het Grietje heur nooit. Zundags goeng ze tweemoal noar de kark en meinde dat ze niernoamoals ien 't helse vuur zou branden as ze oversloeg, en toch — as ze Grietje, noa 't erste gezang 't loddereindeuske en 'en oogenblikke loater 'en pèpermunje geprezentierd had, dan goeng ze sloapen, en schrok — veural 's noamiddags — deur 't noagezang erst wakker as dommenei de predekoasie al uut had. Voorders zei Sanne altied dat ze — 'k weet niet hoe dukkels, verkeering had kunne kriegen, en oome zei, dat 'et wel woar zou wêzen, moar, wie dat 'et gewêst woaren die um heur kwiemen, dat wou ze niet zeggen. Sanne-meu kost 'et jongvolk dat verkeering had niet lochten of zien, en — ien 't algemeen had ze 'en hêkel oan al wat ge-trouwd was.

Èvel, was 'r 'en erm man gesturven, dan zou ze de wêdew en kienders goeddoen en steunen wat ze moar kos. Zie, eigenlijk was ze 'en bietje onbegriepelik. Dat heur eiges den trouwlust nog ploagde...? 't Kos toch niet woar wêzen, meint Grietje, moar, hoe 't ook was, as Peter, die 't meist um zien voader ien zoo'n kwoaje noam sting, astantig genogt zou wêzen um over verkeering te sprêken, dan zou 'et wel heelegoar mis zin.

Mis? — „Joa, nee, joa, nee,” telt Grietje en de kleine bloodjes van 'en palmtexske dat ze plokke fledderen noar umlêg: „joa, nee, joa nee, joa nee, joa! — Wät joa...? Zou 't goed gaan...? Ze weet niemeer wät ze bepoald had van joa of van nee. — Harrejennig! wa'n ewwige groote kruusspin die vlak over 't pad, tussen twee karseboom', ien zien web hieng:

Mergen spin,
Slecht begin!

Al zoo veul spin' het ze van mergen gezien, maar deez, deez was al 'en heel lillikke groote. Loop! ze gleufde d'r niks van. Peter schold en lachte altied over die dinger. Alêvel, Sanne-meu had toch veur drie joar al veurzeid: dat er bij Bouwels een starven zou umdat ie 'en vleermuus ien 't kippenhok had gevonden; en nóu, ien't letst van de veurige wêk is zien ouwe moeder toch ook moar krek gesturven. Dat er teikens woaren dat ko'j niet tegensprêken, en of Peter ook over alles lachte — over die proatjes van weerwolven en heksen en den Roojen Toren, dat wou ze doarloaten, moar over meer natuurlikke dinger die ielkeen geleufde, dat ko'j ook spotten nuumen, went Sanne-meu zei altied, as't over veurzeggings te sprêken kwiem: „En deez het de gave der gezondmaking en die der proffecie.” Zie, dat sting ien den biebel en ko'j niet tegensprêken.

Zoo prakkezierend is Grietje rechts van 't woonhuus bij de hooge schuur gekomen.

As de keujes die ze wêteren most allegoar ien 't schot woaren, dàn zou 't goed goan met Peter, moar, woaren ze d'r buuten, dan... zou... 'et...

Nou Grietje 't lêge deurke wil iengoan, nou vuult ze — zonder te zien — dat 'en mins uut 'et hoazelhout lienks van de schuur, hoar op zied kumt. Hoastig umgedrêjd kiekt Grietje ien't scharpe koolzwarte oog van 't wief dat kort gelêjen deur Peter wier weggejoagd. Grietje wordt wit, went van digtebij is 't krek 'en gezicht um de kienders mee noar bed te joagen, moar gunds op 'en distansie ziet ze Knilles de errebeijer ien 't noagres heujen, en ze sprêkt zoo stief as ze kan: „Hê... wat wou ie?”

„Iek mar wenig, schön Königinneköpke, aber du soviel meer newoar...?“

„Hei'j niet geheurd da'j moar hoastig zoudt weggoan?“ zeit Grietje en sleet heur oog noar umlêg.

„Habs geheurd, fries, schönes Kiend,“ smêrt 'et wief, „aber iek wiest wohl das du miek heuren wolst, sonst wier iek gegoan sein; newoar?“

„Nee, da's niet woar!“ sprêkt Grietje. „'k Wil van oe leugens niet gediend wêzen; giesteroavend het mien... man ou gezeid, da'j van 'en ander niks weten kunt.“

„Dulde, dulde, schön Augelein,“ grienst 'et vrouwmins: „Könink Doavend soll dein Mann sein, joa newoar, as Tante den Sjoen past.“

Grietje kriegt 'en kleur zoo rood as heur halsdukske. Arg beduusd geet ze hoastig de schuur ien, smiet de deur achter zich toe, en — ruts... de grundel d'r op.

Getik op de deur.

Nee, Grietje wil d'r niks van heuren. 't Was oakelik. Hoe kos zoo'n wild vremd mins van den doalioa en den schoen weten, en boven alles dat Peter heur man niet was. Zou dat wief verrechtig kunne zien of ze Peter zou kriegien of niet...?

Nee! tik moar, tik moar; 'k wil d'r geen spier mee van doen; Peter zou mien utlachen.

Moar — Peter keek toch óok vremd toen Moor met de steert tussen de been' achteruuttrooi. Dat wief had heel andere oog' as 'en gewoon mins; da'j zieners hadt dat kos toch niemand tegensprêken, en...

Grietje schrikt, went veur 't kleine roampke van de perdstal tussen de wingerdbloai ien, doar zag ze 't heufd van dat wief weer, alschoon ien't duuster umdat 'et wief noar binnen keek en de kloare zonnehemel achter heur was. Zie, in dien wenkenden vinger most 'en bezondere kracht zitten, zooas ie oantrok. Grietje vuult 'et. Niewoar, daar ien de lêge perdstal was't donker...; geen mins zou 'et gewoar worden; 't was toch moar gekheid, um is te weten...; 'en oarigheidje anders niks. 't Wief verkocht striekzwêveljes en goaren en band; Grietje kos wat goaren koopen en dan is vroagen meteen. Met de muur tussen

ien, kos 'et wief toch geen kwoad doen. Peter zei ook: 't Was laf um bang te wêzen.

En zie dan, doar steet 'et oarig boerinnekes-köpke met twee donkere oog' ien frisse tronie, bij 't open roampke van de duustere perdstal; ze steet er met heur lêge geldknipke ien de eene, en heur bêvende andere hand ien de gèle hand van 'et vrouwmins deur 't roampke heer. En ze luustert, en heur harte bonst da'j 'et wel heuren kunt; en op ens wordt heur fleurig geloat zoo wit as 'en dooje; moar toch, toch lacht ze, zoo'n ongeleuvig lachske; en 't wief... 't wief lacht ook, ze lacht as ze groetende heergoat — zoo'n grienzenden lach.

En nou — al is 't ook al méer as 'en half uur gelêjen dat Peter noar binnen goeng, nog altied zit ie ien de keukenkoamer.

A'j krek as Grietje deur 't touwgoatje van de klinkdeur geken en gezien hadt hoe Peter en oome Jan — zonder Sannemeu — ielk met 'en endje piep ien de mond bij 't vuur hadde gezeuten, dan zou'j deur 't vergeliek nog bêter begriep hebben gekregen, dat Grietje den blonden blauwoog al heel knap en oome Jan al heel lillik vond; lillik, moar dood-goed; mo'j arg, vreeselik arg op dood drukken. Zoo moager as ie was, zoo knap was ie, en zoo lang as ie was, zoo goed was ie. Goed! Al wel tienmaal het ie gezeid, dat ie zich niet kos begriepen woar of zuster bleef, die toch bescheid had gedoan dat ze kommen zou. Al wie weet hoe dukkels is ie noar de dêldeur gegoan um Grietje te roepen, went Peter — die zoo vrindelik was um die schoen weer te brengen, hie most toch 'en kummeke koffie drinken en 'en sneetje mik êten.

Zie, Grietje kan 't niet ontloopen; nog eer dat ze hoastig weggevolgen buiten de dêldeur is, roept oome ien de klienkdeur heur toe: of ze nou asteblyeft wou binnenkommen, d'r was 'en vremde die 'en kummeke koffie zou.

Grietje most wel, en — oan 't goeje gezicht van oome ko'j wel zien dat ie meer schik had nou Grietje d'r ien was. Bij zich eiges had ie wel is 'en roare gedachte gehad; moar zuster...! en 'toomschap! en Grietjes jonge joaren! zoo'n adee, begriep ie?

Niewoar, a'j oprecht bint, dan is't niks meklik um iemand die oe duk um den hals had, gemergen te zeggen krek eender asof j'em alleen van de stroat en de kark kent. Oome markte niet dat Grietje en Peter 't zoo'n klein bietje anders deejen. Och, verdekseld! wat zou dat Grietje toch 'en oarig, bedrievig huusmoederke wêzen — denkt Peter. Wat dee ze die koffie handig ien 't kêtelje. Toen ze 't woater uut den grooten kêtel, die boven 't vuur hieng, d'r ien schonk, en zoo vlak bij hum sting, toen had ie hoar wel is êfkes ien den molligen erm willen kniepen, moar — den oome met zien lange tronie zat d'r vlak tegenover. Kiek, wat goeng dat alles vlug van de hand; hoe veurnoam: 'en wit servet op 't klap van de toafel; de mik, 't roggebroom, de botter, alles d'r op gezet; vief, gezwind! — Harrejennig, 't is hum nou niet genogt dat ie Moor, die hum 't kôpke op de knie lei, langs de oor' streelt...

„Wa'k zeggen wou, Jan-boer,” zeit Peter, asof ie uut 'en dreum kumt: „'k heb wel is geheurd da'j ien vroegere joaren, toen ie nog ien de harbarg kwiem, da'j toen zoo mooi den bromvlieg en de mug' kost noasoezen, dat mot heel oarig gewêst zin.”

„Och nêe — joa — wat za'k zeggen,” hakkelt Jan-boer, en bloast groote wolken tabaksdamp um zich heer: „dat het zoo'n voort niet gelooopen.”

„Joa, 't mot toch méer as natuurlik gewêst zin,” zeit Peter, „en dukkels he'k gezeid, 'k gaf 'r 'en verrel tabak veur, a'k dât is heuren kos.”

Jan-boer striekt de beije hand' over de broekspiepen hen en weer, kiek strak ien 't vuur, en bescheijelik sprêkt ie: „Och, ien mien jonge joaren... moar nou... 'k zal 't stik zin vergêten.”

„Nee, dat kan nie woar wêzen,” zeit Peter, en dan, as ie opstoat, tot Grietje die mik snijdt: „Wat zeg gij d'r nou toe...?”

Grietje wordt rood en smuuspet: „Nee, dat gleuf ik ook niet.”

Zóo, zoo'n bietje bedeesd, wat is ze dan oarig! Peter wordt arg verliefd. Tot Jan-boer die mot bezwieken: „Och, a'j 't moar is êfkes prebieren woudt...?”

Jan-boer weet niet... en grunnikt, moar... as ie Peter die zoo vrindelik was doarmee plezierien kos, dan... hie zal 't prebieren; mot niet ten kwoaje rêkenen as ie't vergêten is.

„O nee, volstrekt niet!”

Jan-boer steet langzaam op; leit 'et piepke op de toafel; geet, zoo lang as ie is, met 'en bietje kromme rug noar 'et roam; striekt zich bedeesd over 't hoar; kniept duum en vinger asof ie 'en klutje zal nemen; kucht twee — drie keeren; zeit nog ens dat ie't verrechtig vergêten is; moar, as Peter: „Nee toe moar!” gezeit het, dan geet ie met de geknepen vingers langs de gloas' van 't roam, noar boven en onder, op zied en achter-uit, en heur ie — arg kunstig — 'et soezend gesnor van den bromvlieg, en 't kloagend getjieng van 'et mugske, dat 'et 'en wonder in oe oor is.

A'j goed hadt geluisterd en gekeken dan ha'j nog méer kunne heuren en zien.

Nou Jan-boer met den rug noar hum toesting, nou het Peter zien oarige Grietje ien de boutjes gevat; en — wat ze ook sribbelt — as Jan-boer drek duut asof ie den bromvlieg al vatte moar dat ie weer voortvloog, dan is 't metterdoad dat Peter al drie vliegskes van 'en zacht brommend munje gesnapt het; hie kos 'et wat gauwer as Jan-boer.

Moar vrêmd! 't is krek asof dat eigenste munje niet lachen meer wil. Peter begriipt niet woarum, en, as ie allinnig op Grietje moar let, heur ien de donkere eugskes kiekt, en meint dat er treunjies ien springen, dan markt ie te loat dat Jan boer zien bromvlieg veur 't spiegel nog noazat, en, 't stoan van heur bei met 'en oegslag gezien het.

Asof 't betooverd was sprong Peter van Grietje weg. Moar Jan-boer — alsooch ien't zwak gegrepen, en meugelik ien nog wat anders, liens onder 't wammes, Jan-boer was veuls te goejig — en nou ook verlêgen — um te sprêken van wat ie gezien had; alêvel ien 't brommen en piepen had ie geen oarigheid meer en schee d'r mee uut. Toen Peter hum vrindelik dankte veur 't oarige spul, toen zaidie, arg goejig: „'t Is tot oe dienst gewêst.” Zie, zò begreep ie't. — Moar Peter, hoe vuult en begriipt ook, dat: toen ie um Grietje is beet te pakken, come Jan beet nam, moar de spiegel hum beet kreeg, dat ie toen 'en lomp en oaverechts feguur het gesloagen.

Um ronduut over Grietje te sprêken is ie hier gekommen, en

nou — wat most den goejigen Jan-boer nou denken van 't lakspul!

Grietje vol schoamte is met de schort veur 't gezicht uut de keuken gelooopen, moar Peter, as Jan-boer zien piepke weer opstékt, dan trooit ie toe um ook Jan-boer te zeggen, wat ie erst gemeind het allinnig veur 't heugste gezag te motte bewoaren, moar — krek as ie spréken wil, dan geet de deur boven 't keldertrap open, en kumt Sanne-meu langzaam de trooi van 'et kelderluuk af.

'En ummezienje geduld. Jan-bruur eiges keek d'r beduusd van. Moeders trouwjapon van gruune sergie, 'en arfstuk bijkant tachtig joar oud, met kort en lèg uutgesnèje bovenlief, krate zuster Sanne um de moagere lêjen, aldat ie krek as 'en zak hieng; op 't schève heufd sting de neiste kniepmuts met rood en gèl gemoesd lient d'r um, da'j schèf en drèjerig wier a'j 't oanzag. Den boot met dijemant — woar Bram ens honderd doalder veur geprezentierd had — hieng heur op 't gemoed. Bruur begreep d'r niks van, moar dat hoefde ook niet. Nou Sanne zoo'n bietje groacelik den Peter het gegroet, nou smuuspelt ze op zied tegen Jan-bruur, en Jan-bruur begreep 'et, went, hie knikte zes-zeuven keer achter mekoar, sting op en goeng met zien dood-goeje lief de deur uut.

Peter was opgestoan toen de juffer binnenkwiem. Moor het de tand' loate kieken, moar as Peter: koest! tegen Moor en: gemergen! tegen de juffer het gezeid, dan houdt ie de pet veur zien mond, en 'k weet niet of 't bleuheid of lachen is.

Nee, bleuheid is 't niet:

„Hei'j goed gesloopen juffer Goesterman?” zeit Peter met 'en knikske: „'k Most èvel is komme zien of alles nog fris en gezond was noa giesteroavond.”

Och, wat was den Peter bij daglicht 'en knap mins; veul knapper van digtebij as op 'en distansie.

„Joa, Mullenk,” is 't antwoord, „wat za'k oe zeggen; d'r zin umstandighèjens dat 'en mins die sloopen zou willen, geen oog kan digtkriegen.” Met 'en knikske: „Ge bint giesteroavond wel vrindelek gewèst . . . ; 'k had niet gedocht, went . . .”

„Joa, 'k weet wel juffer da'j altied, um ouwe onneuzele proatjes

'en weerzin tegen voaders huus het gehad," zeit Peter en ziet dat de juffer op Jan-boers ploats bij 't vuur goat zitten: „Moar 'k docht ook: siends giesteroavond da'k oe van dienst mocht wêzen, zu'j zeker wel heelegoar oan geen proatjes meer gleuven.”

„Och nee! smuuspelt Sanne: „d'r is zoo veul blammoasie ien de wereld; moar van ou of oe voader he'k toch eigenlijk nooit. . .” ze zweeg en keek ien 't vuur.

Peter is heel blied dat ie dat heuren mag. Niewoar, 't was oakelik genogt dat de minsen ien dezen tied nog zoo bijgeleuwig woaren; juffer Sanne was ook veuls te verstandig; en — as ie dan van mergen ook al doadelik was gekommen um de juffer te prezentieren wat ze verloor. . . Peter ziet rond, en véur en achter zich, en — as ië den hond, die juffers stoffeschoen het beet genomen en d'r krek mee oan 't plukhoaren is, 'et ding met 'en ruk uut den bek het getrokken, en wiejer den arg vertramperien den schoen waar Moortje nog noar opspringt, ien de hugt houdt, dan kiekt ie de juffer oan asof ie wil zeggen: Zie, da's nou spietig!

Moar o, die schoen: 't had niks te beteikenen.

Joa juffer; da's nog zoo zeker niet, a'j moar oan veurteikens hecht.

Alével of 't ook spietig is, Peter kan 't niet gebêteren. Moortje kriegt 'en tik, — erme dier!

„Van mergen,” zeit Peter, „bin'k al vroeg de deur uitgegoan um den schoen te zuuken, moar joa — goed Bêtuws, goed rond: de schoen is eigenlijk de sleutel gewêst um hier in huus te kommen!” Gemuuizoam: „Juffer Sanne, 'k bin. . . verliefd, arg verliefd!”

Och lieven heere, doar ha'j't al!

„Siends da'k Grietje, 'en joar gelêjen, veur 't erst hier ien 't darp zag,” vervolgt Peter met klem, en sleet met de schoenzool op toafel, „he'k bij mien eiges gezeid: die mot 'et wêzen, die en geen ander!”

De juffer schrok, vreeselik arg, asof z'n weerwolf gezien had; misschien wel van dien zoolslag op toafel, en ze kiekt noar umlêg onder de schorsteen, en trapt met heur voet tegen 't houtvuur, dat 'et heelegoar deur mekoar velt.

BIBLIOTECA
CONV. WICHENS
ORD. FRAT. MIN.

„'t Was, toen'k bij dommenei de doalioas zou opbeinden,” proat Peter weer: „toen was't dat ze mien met heur vroolikke snuutje veur 't erst ien 't gemoet liep. Hou! zei ik. Nee, zei ze. Joa! zei ik, en zóo goeng 'et, totdat dommenei, woar ze 'en schelharst gebrocht had, uut de deur kwiem, en — vort was ze. Juffer Sanne, 't was altied gestribbel van Grietje umda'j met voader . . . ge weet wel . . . En van mien was't geploag en gevrij um 'en huukske, maar nou, niewoar, siends da'k oe giester met die hand deur 't huuf van de kar, misschien arg heb loate schriken, zu'j 't wel gevat hebben; juffer Sanne 'k bin zoo doanig verliefd op Grietje, da'k verrechtig . . .”

Moar wiejer sprêken kan Peter niet, went krek as ie met 'en zoolslag 't slotwoord verstarcken wil, en Moortje nog ens opspringt noar den schoen, dan ziet Peter juffer Sanne opvliegen van heur stoel, en, as ze rukt oan 't mooie japon, dan heurt ie heur gillen en schrauwen: „Help, help! ik stoai ien de vlam, heelegeoar ien de vlam!”

En juffer Sanne as ze den zoom van 't japon, die zeker deur 'en vlammend op zied gevallen stuk hout ien brand kwiem, met heur hand wil uutdooven, en zich doanig de vingers brendt, dan gilt ze al starker en starker; loopt Peter, die toeschiet, hoast onderste boven; vliegt, altied schrauwend, met onzinnig geweld de dêl op, en Moortje, de dartele Moor — wat Peter ook roept, hie vliegt heur schel blaffende noa.

En zie, as't wonderspektoakel de kiek' doet uiteenstuiven op de dêl, en de duufkes die op de deur zoaten, vortvliegen noar heur til, en de verkens uut 't binnenschot noar buuten joagt — zóo hoastig, dat ze met heur drieën te geliek ien 't nauwe deurke blieve stêken, — dán, dán heurt ook Jan-boer 't vremde geweld en 't wekt hum uut 'en triestige moalerij.

Krek sting ie te kieken noar den grooten parzik die giester nog zoo mooi tussen de gruune bloai' te kleuren hieng, en woar ie nou zag dat deur zoo'n stomme lillikke wisp 'en gat as 'en duum ien gevreten was. Zie, doar vloog de wisp met zien goudgêle lief d'r weer op toe um t hart d'r oan op te hoalen. 't Zou niks, niks geen muuite wêzen um den dief dat spulleke betoald te zetten; en 'em veurgoed te leeren dat ie zien snoavelje had

kunne thuis houwen, moar... wie kos nou eksplecieren dat zoo'n parzik niet krek zoo goed veur den wisp, as veur hum, veur Jan-boer was geschoapen! Hie zou den beest moar met vrêje loaten, went — Grietje most ook eiges weten...

Hoe Jan-boer van den parzik ien ens op Grietje kwiem, dat wiest ie niet krek, maar nou — nou het ie 't lêven van zuster geheard, en ziet ie heur gunds bij de put stoan, met 'en spek-toakel asof ze den duuvel op 't lief had.

En joa, dát had ze. Dat ie heur beet nam dat vuult ze en weet ze zéker, aldat ze 't niet uutsprékt. En toch, zie, den eigenste die 't heur had oangedoan, 't was toch ook den erste die heur 'en emmer putwoater over 't brandende kleedoazie en den blaffenden hond 'en eindwêgs op zied smeeet. Nee, ze weet niet of z'em vluuken of danken mot, went, nou bruur Jan arg goejig steet te vroagen: of heur hand' geen zeer deejen, en of ie ook helpen kos, en hóe of 't gekommen was — nou kumt Peter, die heel gauw noar binnen is gegoan, met Grietje uut 't achterhuus al weerum, boakert de lillik gebrende vingers ien döpkes van watten, en, as ze nou harder schráuwt van de pien, dan is 'et toch weer den eigenste Peter die heur loat drinken uut de nap die met 'en ketting oan de put hieng. Joa joa, ze vuult 'et wel dat „de vijand” die, volgens 't planêt ien den steenbok, „bij heur tabernoakelde” — onder den schorsteen — en heur heel anders as ze gemeend had „ien vlam zette,” die 'en kiend vrijde in stee van hoar, dat ie heur toch ook goed was, went, hie steunde heur onder den erm en hielp hoar — nou ze op be-zwiemen af is — met Grietje 'et huus in.

Da'j oe lillik de vingers kunt branden a'j onverstandig ien 't vuur tast — doar kreeg Moortje bij vergeliék 'en kloar begriep van, went, toen ie de drie, met Jan-boer d'r achter, noar binnen zag goan, toen snapte ie noar 'en vliegske dat ien de hugt hum veurbijstreek, en stiet zien neus tegen de post van de schuurdeur.

En eerdat Peter noar huus geet goat ie nog êfkes ien den moes- en blomhof.

A'j d'r niet tegen kunt um 'en oarig boerinneke met heur

mollige frisse wengske tegen den schouwer van 'en knappe krullekop te zien leunen, as ze ielkreis de donkere oog' deur de lange zwarte weimpers noar 'em opsloot; a'j d'r niet tegen kunt um heur henje, zoo grof niet a'j meint, deur de forse warkhand van den blonden krullekop te zien drukken, as ie meteen, zoo af en toe, op 't veurheufd van 't lieflikke dernje zien reine lippen zet; a'j d'r niet tegen kunt um 't aon te zien, dan mo'j moar krek doen as Moortje, die oan de vuut' van zien boas leit en de oog' het digt geknepen. Alêvel ge kunt toch heuren.

En Peter Mullenk, hie zeit tegen 't oarige zwart-eugske: joa-wel, dat 'et heel best zal goan; wat ie met redenoasies zeker nooit had verwonnen, dat het ie grif metterdoad verkregen. Tante Sanne zal jo a zeggen, went, zoo woar as ie Grietje hier op 't tipke van d'r neus kust — Moortje kniept êfkes met de oog' — zoo woar is't ook, dat 'en mins den angst veur andermans ziel loat stêken — aldat ie 'em duuvels gleuft — as ie 'em goed het gedoan en hielp bij okkoazie van nood. Joa, 't kan best woar wêzen dat Grietje geliek had toen ze van mergen meinde, dat Sanne-meu nog eiges 'en leinte-blumpke op 't platte gemoed wou, en dat 'en waarzeggerij van jonge joaren hoar nog altied beruurde; moar, zóoveul is óok zeker, dat ze bij 'et ploatvuur over Peters beduuling geen ummezienje ien de moaling is kunne blieven. Stil het ze't oangeheurd, en ze wiest nou sekuur dat niks anders as mooi-lief hartewiefke troef was. Moortje kniept wêr met de oog'. „Joa zelfs,” zeit Peter al wiejer, „toen ik straks de juffer g'endag zei, en bêterschap wunste, toen het ze heel vrindelik dag Mullenk en dank oe gezeid, went — ook de road van de watten was goed gewêst en 't woaren heur eigen watten woar niks geen duuvelsspul mee kos gebeurd zin.”

En nou, nou mot Peter 't liefste snuutje g'endag zeggen. Wat-blijf....? Of waarzeggerij wel altied leugen zou zin? Of Peter d'r nooit oan geleuft.... Welzecker, lief dierke, hie gleuft er wel oan; weet ie wanneer: a'j op de vingers kunt noarêkenen dat 'et uitkommen zal, beveurbeid: oan 'et proffecie dat ie mergen noar B. zal goan um erst is met Grietjes moeder te proæten, en beveurbeid: dat 'et oarige zwart-eugske zien lieve wiefke zal worden, as ze moar tied van lêven het, en.... dat ie heur

zekerlik tien munjes weerum zal geven as zij hum d'r één gëft.

En joa, ze duut 'et; en Moortje kan 't niet loaten um heele-goar noar de boas en zien zwart-eugske op te zien, en hie kumt overeind, went de boas kniept met de vingers en noajt 'em: „Kom Moortje, kom!” En Moortje loopt de boas achternoa, 't hek uut, lochtig en opspringend noar de klappende vingers, tot-dat se soam al heel gauw vergaan veur 't gezicht ien 't digt gebloet van den grooten bongerd.

En Grietje — zie, ze blieft doar allinnig bij 't hekke stoon, en as ze tuurt noar den bongerd, en niks... niks meer ziet, dan is't heur toch krek asof ze dat lillikke wief weer ziet, en, dan heurt ze nog ens dat woord, dat harde woord...

Alêvel, 't woaren leugens, allegoar leugens! „De heerlikheid van den oogst zou ze zien, de kou van den winter zou ze vuulen, en de leintebluumpkes zou ze weer ruuken; moar, aleer dat 'en neije oogst kwiem en de twaalfde moand van heur acht-tiende joar zou voleind wêzen, most ze afvallen van 't lêven as 'en korn-oar veur 't sikkel!” Watte proatjes! Peter zou d'r zeker um lachen as ie wist dat 'et wief zôo veurspeld had. En toch — doar springen ien ens weer heur ooglee ien troan'; Peter het gezeid dat ze zien wiefke zou worden as ze tied moar van lêven had; en Grietje, ze zucht veur zich uut: „Joa Peter, joa — a'k tied moar van lêven heb.”

As Grietje moar tied van lêven het!

Siends den frissen September-dag, toen we 's mergens ien den blom- en moeshof van 't Hönings-arf woaren, is't nog frisser geworden, en niet gering. Erst, totdat de eerdappels uut den grond waren, het October zoo'n bietje kiekeboe met 'et zunneke gespeuld, moar op 't letst het ie heelegoar wolken veur 't zunneke gebloazen, dat 'et 'en arg spul veur de appel- en pereplokkes ien den bongerd is gewêst, um den oogst buuten 't nat en de kramp buuten de vingers te houwen. Wat 'et moantje belangt, 't is deur den October, ien 'et letste veural, met vrêje geloaten, en de druufkes oan de kleine wingerds ien 't derp, die niet ziek woaren, ze hebben 't letste zuut van 't moantje gekregen. Grietje, alshoon dat 'et fris ien den bongerd was,

ze het toch tot 'et letste toe mee appels geroapt, en ten einde toe gezien: „de heerlijkheid van den oogst;” zuute druufkes gepruufd dat het ze niet; op 't Hönings-arf was de ziekte d'r ien.

November is lillik oan 't roazen gegoan, en met zien kouwen oajem het ie al vroeg, en krek ien één nacht, de doalioas glad verflenst, dat ze groezelig zwart woaren en slap hiengen as 'en voatdoek. Keuning Doaved had ook de mooie kleurige spullekes uutgetrokken, en zou moar sloapen totdat 'et weer leinte was.

En December, aldat ie ook met zien kille hand af en toe de klisse klei op de wêgen ien steen het veranderd, en witte bluumpjes op de gloas' geteikend, en 'en dun vlurke asof't 'en spiegel was over woajen en sloot' het getrokken...., de Rien en de Woal tot stoen te kriegen, dat het ie oan Jannewoarie te doen geloaten.

En Jannewoarie, met scharpe noagels het ie 'et altied holende tweespan ien d'r neusgoat' gevat, en Rien en Woal zin op d'r achterste been' goan stoen, en hebben geschuumd en gesloagen tegen kribben en diek. Goddank niet óver den diek.

En Febrewoarie, as ie van voader 't bestier had overgenomen, dan het ie 'et tweespan weer los geloaten, en Rien en Woal zin weer lieberkes oan 't loopen gegoan; en — 't minsdom trok zutjes ook buuten oan 't wark.

De weinter was koud gewêst. Grietje had „de weinterkou gevuld”; moar de leinte is gekommen en wermte en wasdom het ze gebrocht, en 't korn ien halm gezet, en den bongerd ien mooie bluumpjes.

A'j Grietje op 't Hönings-arf zuukt dan ku'j nog wel twee uren wiejer goan.

Al vijf moand' umtrent — went we schrieven nou bluiimoand — is ze niet meer bij Oome en Sanne-meu. Van lieverlee het z'en sterke verzuiking noar moeders huus gekregen, zóo stark, dat oome Jan op 'en kouwe dag ien December, de kar moar iengespannen en heur noar B. het gevoaren. Sanne-meu hadden de troan' ien de oog' gestoan toen ze Grietje g'endag kuste. Och! had ze niet alles gedoan um Grietje te plezieren? Op 't gfeleem en geproat van den Peter, waar ze toch 't rechte

niet van had — zoo'n vremde spitskieker as ie was — op 't gelleem en geproat had ze gezeid: „Nou as't dan mot, dan mot 'et met Grietje en ou.”

Moar — 't joa is d'r pas uut gewêst, of Sanne-meu het zoo-veul berouw gekregen as hoaren. . . . nee van d'r hoaren sprak ze niet, ze het arg berouw gekregen, went, toen 't dan vroolikhaid most wêzen, toen was't van dag tot doage alles oakelikker en stiller geworden. Ien stee dat Grietje vrijde noar beheuren, zat of liep ze heele doag' zonder lach of proat; zelfs as Peter kwiem dan was ze zóo wonderboarlik roar, dat Sanne d'r geen begriep van kos kriegen en in Grietjes ploats heel anders zoar gewêst zin. Ien stee dat Grietje zich Zundags opleidde noar beheuren, had ze dukkels ien't warkendoagse jak en rok geloo- pen, zonder noar de kark te goan; en, dat ze moager en bleik wier, dat zag ielkeen die heur tegenkwiem. Moar Grietje niet allinnig, ook Jan-boer, altied zoo goejig, is sikkeneurig en stil geworden; heele oavonds had ie in 't vuur zitte kieken, en, as zuster nog is prakkeziede van sukkeloai te drinken, woar ie altied zoo opgemonterd bij was, dan dronk ie 't wel, soms twientig kummekes, moar — niks geen vroolikhaid.

Oan eigen gemoed het Sanne-meu al heel gauw gemarkt, dat er 'en zwarte roaf over 't huus was gekomen, en al kort noadat Peter dat joa kreeg, het ze kloar gevat, hoe ze erst um eiges, en toen ter liefde van Grietje zich deur den booze liet strieken. Wat ze vroeger glippen liet, dat het ze weer beet gegrepen: die Peter die heur allen beruurde was duuvelds en met den duuvel speulde ie koart. Gerr't de veldwachter had toch ook eiges gezien hoe Peter verleden joar bij burgemeister ien stee van mest, zout bij de sparzieplant' had gedaan. . . . zout! hoe ie de boom' met 'en vremdsoortig woater had gewasschen; boom' te wasschen! en stuufzwoavel over den wingerd had gestreuid dat 'et 'en schand was! Wie van z'n lêven had van zukke duuvelskunsten meer geheurd! Joa, burgemeister had van alles volop ien den hof gehad, moar watblief. . . . dat zien jongste dernje hoast deur 't achtereind van zoo'n sliersparzie ien't kêlje, gestikt is. . . . watblief, ge most moar onneuzel genogt wêzen um 't verband niet te zien! En — „dat den Peter krek as zien voader

ook weerwolft," had Gerr't gezeid, „'k bin niet bang veur geen mins, moar a'k 'em 's oavends ien't vezier krieg dan druk ik de hand op mien soabel en sloai 'en kruus." Gerr't was Rooms, juffer Sanne Griffermied, en alschoon de juffer niet begriepen kos hoe 'en mins zoo onneuzel kos wêzen um oan de macht van zoo'n kruusloan te gleuven, asof 't biebelboek ten binnenste buuten zetten niet heel wat bêters was, ze gleufde toch krek as Gerr't — dat Peter weerwolfde en heur heele huus had beweewolfd.

Hoe 't wêzen mocht — Grietje het gegreind toen Sanne-meu heur het oangemoand um Peter zien woord weerum te geven, moar, wonder bóven wonder, gevraagd of gesproken het Grietje niks, heelegoar niks. Niks het ze geproat, moar op 'en goejen dag dat ze Peter gesproken had, toen het z'em zeker effektief de waarheid gezeid, went — 's oavends lei ze lankuut met begoaves op den grond, en „de vluuk" is niemeer op 't arf gezien.

Moar, aldat Jan-boer ook weer 'en bietje tieriger is geworden, Grietje niet. Sanne had dukkels oan Grietje gevraagd, of ze wel is 'en gevuul had asof heur 'en groote kat op de rug sprong...? Nee! — „Met de veurpoot' hier, um de strot van de kêl heer...?" Nee! „'En koud gevuul achter over de ruggegroat, krek eender asof 'en kelderslek d'r langs heer kroop?" Nee, dat had ze nooit gevuuld. „En geen kiepevel ook niet gekregen as ze met 't lienkeroor 's oavends ien't kussen lei...?" Nee! nee! Op 'alles was 't nee gewêst. Nee, Peter wou ze niet weerzien; dommenei d'r over sprêken, nee dat kos... en den dokter hoalen dat zou iens-geheel niet. Ze mankierde niks; 't was heelegoar niks; heur, ze zong al; zie, ze goeng al oan 't wark; ze... Moar, goandeweg is ze zóo vremd geworden, en gestoag het ze toch zóo dukkels van moeders huus gesproken, dat Sanne ien't eind, hoast oakelik van Grietje geworden, most toestoon en het oanzien, hoe ze bleik en ontoan deur Jan-bruur met de kar wier weggevoaren.

En nou, nou is't 'en mooie vroege Zundag-mergen ien de Meimoand. A'j over den Rien-diek goat en bij 't darp kumt

woarachter 't Hönings-arf leit, dan mo'j toch êfkes stoan blieden zoo vrêjig en lieflik as't d'r uutziet. Hier, tussen de harbarg en 't bakkershuus ien, loopt den afweg noar umlêg, en vort met 'en kronkel langs dommeneis arf noar 't lindenbuschke woarboven de torn van 't karkske uutstêkt. De blauwe leikes gliensteren ien't zunneke, krek zoo blank as de blauwe leikes van 't kleinere karktornje doargunds met 'en groot kruus d'r op.

Lienks en rechts, en overal ku'j 't korn en weiveld tussen de hoeves zien uutblinken. Over 't grauw planken schutting van dommeneis arf doar zie'j de gouwe-rêgen, de volle sering en de witte sneeböllekes tussen de gruune bloai oan 't lachen, en — of 't van dóar kumt of van de hoagedorn bij 't bakkershuus of van de lindes gunds, 't ruukt. . . . 't ruukt zoo zuut en lieflik da'j de neus nog wiejer ien de locht veuruutstêkt. Ge zoudt 'en uur stoan kieken, ten mienste a'j niks anders heurde as 't zacht gegons um de oor' en 't zuut gefluut ien de boom', en 't hoanje op 't arf, en 't oarig geklank en geklep uut de torns; hier, zes uren ien den mergen, dóar nooijend ter vroegmis.

Moar nou, nou tuur ie noar wat anders. Gunds op den diek doar geet 'en stofwólkske op. 't Is 'en jong vrouwmis dat hoastig noar deez kant veuruut kumt. Heur rok' en schoen' zin arg bestoven; zoo af en toe vêgt ze den neusdoek deur 't geloat, went de zweidroppels gleijen heur 't halsduuksken ien. Ze mot wel wied en hard gelooopen hebben dat ze nou al zoo werm is.

Woar ze vandoan kumt en wie of ze wêzen mag. . . . ? Stil, doe moar asof ie Grietje niet kent. Joa, eiges weet ze't wel dat ze bleik en moager is geworden, oakelik, heel oakelik. Ze vuult wel dat ze hoast geen kracht en geen oasem meer het um hoastig heurs wêgs te goan; moar toch, tóch wil ze veuruut. Woar ze wêzen mot doar zal ze zin véurdat 'et karkvolk hoar ien't gemoet kumt. Nee, de dokter bij moeders huus hie zou niet geleuven dat 'en mins met de têrink nog zoo wied loopen kos. Eiges begriepet ze't ook niet; al um drie uren is ze stillekes opgestoan, heel stillekes, went, Peter zou ze toch weerzien, en de bluumpkes die ie heur gaf, en de duufkes op 't til aleer dat ze stierf. . . . O lieve God! wat griepet heur dat woord ien de borst: Starven!

En wiejer loopt ze, tot hier bij de harbarg. Den afweg mot ze af. Van de blom' die over dommeneis schutting hangen ziet ze niks; moar ze ruukt toch... wat zuute locht! Niewoar... „de leintbluumpkes zou ze weer ruuken, moar, eerdad 'en neije oogst kwiem en de twaalfde moand van heur achttiende joar...” 't Klamme zweit striekt ze vort van 't vurheufd.

Zie, nou steet ze stil; 'en scharpen blik sleet ze óp noar de roam' van 't dommeneishuus; de gardien' hangen glad veur de gloas'; met 'en zwonk schiet ze 't hek van den hof ien. Achter 't schutting, ien de schauw van 't sering en ander blomhout schuult ze weg, en tuurt en kiekt onder de bloajers deur, 'et sliengerpad ien, 't pad, woar êns, veur 't allerêrst, den blonden krullekop bij 't doalioaspark heur toesprak, van joa en van nee, met heur dolde en....

Zie, nou trilt ze ien al heur lêjen. Gunds uut 't kleine deurke van de steenen trekkast, kumt 'en manmins noar buuten; de bruuiroam' zet ie open....; liens kiekt ie en rechts; noar de locht kiekt ie, en noar umlêg op 't park woar nog heel kleine plant' stoan bij hooge doalioastokken; 'en vroolik zwart hunje lekt hum de hand en hie strêlt 'et den kop.

En... 'et sliengerpad kumt ie af; zie... recht op heur toe;... 't blomhout veurbij, en — 't blomhout dat ritselt, as't kloagt: „Peter, Peter!”

En Peter ontruurt en blijft stoan; moar, goeje God! mot dát Grietje wêzen, zoo bleik van wang en hol van oog; kan 't meugelik zin dat lieflikste dernje? Moar joa, ze is't; 't is Grietje die hum verstiet, en zie, ze stêkt de bêvende hand' noar 'em uut, en smuuspelt nog êns: „Och Peter, mien Peter.”

En Peter, aldat ie hóar Peter niemeer is; aldat ook 'en kouwe weinter hum 't hart het bevroren, hie kumt toch noader, en, as ie tegen Moortje die blafte: koest! het gezeid, dan vraagt ie heel koel en bedoard:

„Woar kom ie vandoan Grietje? Ge bint ziek, ik kan't oe oanzien. Wat doe'j hier zoo vroeg ien den hof?”

Zie, 'en schuwen blik sleet Grietje noar 'em op, moar sprêken kan ze niet; heur oajem is beklemd; 't hart sloat heur hoogien de kêl! Niewoar, alles wou z'em gezeid hebben; alles wat ze

vroeger niet durfde: dat ze hum afstiet ien't droeve gevuul hum nooit te beheuren; van 't wief dat heur woarzei den dag van heur starven; van den angst die op stond hoar beruurde aldat ze't niet geleufde; van 't langzaam gevuulen, van 't zuutjes vervallen en 't bijkant niet sloapen, van alles! van alles!! went nou, niewoar, nou zou er den Peter, den liefste, niet lachen um 't bijgeleuf; nou zou ie't wél geleuven as ie heur zag, en zeker niet kwoad zin op Grietje, zien Grietje, die starft ien heur schoen'.

Moar nou — zoo strak sprekt ie heur toe, en antwoord geven dat kan ze niet. 'En lange, hokkende snik glijdt heur weg van 't gemoed; 'en stroom van troan' schiet heur vort uut de donkere oog', en Peter hie griept noar heur hand, went ze duuzelt zoo vreemd asof ze zou neersloan.

Peter is sterk; met ielke hand honderd pond te geliek op toafel te zetten doar moalt ie geen spier um, en as't gewed was dan zou ie Grietje best van hier noar 't Hönings-arf droagen; moar nou, wat zou en wat kos ie nou doen? Tussen heur bei' was alles gedaan; doarveur het dat malle schoap van 'en Sanne gezurgd, die zeker nee meinde toen ze joa zei van Grietje en hum; die altied valse lasse proatjes gesteund het van voader en van hum.... dat vervluukte bijgeleuvige wief! Stil Peter, ie meugt niet vervluuken. Nee, goeje groote God, 't is wel woar, moar a'j de proatjes ien't darp had geheurd, en 't sloan van 'et hart ien de borst, en gevuld wat ie um Grietje gevuld het van 't weinter, dan — dan zou j'et begriepen, en begriepen óok: dat 'et nou heelegoar uut is met hum en met Grietje, en dat ie met hoar niet kan droagen deur 't darp.

Woar mot ie noar toe? Ze zakt hoast ien zien erm....? Och Heere, wat kiekt ze hum lief nog ien't oog; wat drukt ze nog oarig zien hand.... Moar nee, 't spulleke van liefde is uut, heelegoar uut! En, as ie beroait en dan sprékt asof ie niks vuulde: „Ge bint muu Grietje, en ziek; 'k zal oe bij Trien ien dommeis keuken brengen,” dan béft ze en steunt ze: „Nee Peter, nee, nee!”

Peter wier kwoad, dat wier ie meesttieds as 'en ander zou schrikken. De hoefslag van 'en perd het ie in't grient op den afweg geheurd; boven 't schutting van den hof uut, zag ie 'en

manskop veurbijtschieten. De manmins het Peter gezien met 'en vrouw in zien erm, en Peter het Oarie herkend, de bruur van Grietje. En Peter frons't 'et vurheufd en zeit: „Kom Grietje, ge most goan; oe bruur is op 't perd veurbijgerâjen, ligt dat ie oe zuukt, wat mot ie wel denken da'j hier zoo bij mien stoat!”

Moar Grietje, ze klemt zich oan Peter vast; ze kan, nee ze wil niet noar huus. En zie, oan 't hek ien de schutting steet Moortje tegen 'en vremde te blaffen. 't Is Oarie — 'en groote kerl. Oarie houdt zien dampende perd bij den toom en stêkt 'en geschild stuk wilgenhout, dat zien rijzwiep is, noar veuren.

Of ie asteblijf is weten mocht wat of den Peter op Zundag-mergen, hier met zien zuster van doen had?

Niks.

En wat of ze dan hier dee?

Dat most ie moar oan zien zuster vroagen.

Of ie niet zag dat ze ziek was en muu?

Dat kos 'en stêkebliende wel zien.

Moar of den Peter niet begreep dat moeder ien droeven angst zat; of 't geen schand was, um 'en doodzwakke dern twee uren wied van d'r ziekbed te lokken?

„Lokken!” roept Peter en trooit met den voet veuruut. Starke Oarie, veel grooter as Peter, trekt 'et heufd ien, en zeit zuntjes: „Kom Grietje, kom mee?”

Moar Grietje kan Peter niet losloaten, en 't smêkt van heur lippen: „Och loat mien bij Peter; veur 't letst mo'k'em sprêken!”

Oaries moeder en Sanne-meu woaren kienders van dezelfde vrouw, van hóar die 't Oracülen-buukske ien d'r kammenet had; was 't wonder dat den Oarie 'en vremd gevuul kreeg nou 't scharpe oog van den Peter hum altied moar oankeek. Had Sanne-meu eiges geen brief geschreven dat de heele ziekte van Grietje niks anders kos zin as dat den weerwolf van Peter hoar ploagde. Joa, dat Peters weerwolf heur uut 't bed gehaald en noar hier had gesleupt, 't was kloar en bewezen.

Bij heurluu ien't darp ha'j óok zoo'n nietsige kerl, den Hannes Blits, die weerwolven kos. Dukkels had Coarel Hout hum gezien dat ie veur dood ien't heui lei, en dan kroop hum 'en heel klein dierke den mond uut, krek 'en speldeknop groot, en 't liep al

wiejer en wiejer, en 't wier al grooter en grooter, en — of't 'en slengske of 'en duuvelje was dat ko'j met 't bloote oog niet gewoarworden, moar wél wiest ie, dat 't op 'en weerwolf goeng lieken, en dat ie dan beesten en minsen temtierde van geweld. As 't voorders was uutgeroasd dan kwiem 'et ding den eigenste weg weerum, en 't wier al kleiner en kleiner, en kroop den mond weer ien waar 't uut was gekommen, en de kerl wier wakker en was stik veralterierd. Ens had Coarel Hout d'r oarigheid ien gehad, um 't dooje lief van den Blits 'en heel eind wiejer te sleupen, moar dat was speктоakel! 't Klein ding kwiem weerum op de plek waar Blits gewêst was, en drêjde en drêjde ien't ronde, en, as hie hum toen niet krek had gelegen op 't stee waar ie êrst lei, dan was't nog de vroag of den weerwolf niet altied d'r buute gebleven en Blits wel ooit weer was lèvend geworden.

En met zukke dinger ien't heufd was't dan vremd dat Oarie — die Grietje op 't Hönings-arf had willen zuuken — dat Oarie heur nou rukken wou uut den duuvèlsklauw waarin ie heur vond? 't Zou laf wêzen as ie terug trooi, en heftig zeit ie: „Ge zult mien zuster losloaten of anders....!” en griept noar Grietjes erm, en sleet den Peter onwillens met de zweip ien't gezicht.

„Oarie loat stoan! Ik kan en ik wil niet!” kloagt Grietje. En Peter — al 't leed dat ie droeg, hie vuult 'et niemeer; dat Grietje hum nôg en verrechtig liefhet, dát griept hum ien't hart; en alschoon ie ook mistast, hie meint nou heel zeker: dat bijgeleufsdwang van stêkebliende moagschap heur liefde versmoorde en 't wit op heur koak' lei:

„Nee! Grietje zal blieven, as ze eiges niet goan will!”

En Oarie met duuzenden noald' ien de oog': „Dat, dát veur den weerlich! dat zal ik is kieken!”

En kiek dan, rukkend met de lienkerhand oan 't halstertoom van 't jonge perd, dat — altied oangeblaft deur Moortje — hoog met zien kop ien de locht, achteruut trekt, griept Oarie nog ens met de rechterhand noar zuster.

Peter houdt den arm as 'en schild veur zien trillende Grietje en trooit achteruut.

Oarie, den toom arg gerekt, duut 'en stap noar heur toe.

't Jonge perd sleet den kop al hooger en meer ien den nek, en — zie dan, doar knoept 'r 'en riempke van 't heufdstel, en 't heufdstel dat glijdt er den kop van 'et perd af, en — Oarie ien't trekken, hie smakt er veurover. Zie, 't perd loopt ien run, met 'en drej, weer den diek op; den Oarie springt vluukend — zoo kwoad — overeinde, en vliegt dan 'et springende perd achternoa, 'et perd dat ie leende van Knilles zien buurman.

Ge kunt wel begriepen dat 'et volk uut de harbarg en 't bakkershuus noar buuten is gegoan, um 't perd met Oarie te vangen; moar, ge weet niet woar Peter met Grietje noar toe is.

Loop den grientweg môar af tot 'et lindenbuschke; 't karkske en 't karkhof langs, tot oan 't eind van 't eerdappelland; veurzichtig 'et vonderken over, den bongerd deur, dan kom ie van eiges ien't huus van Peters voader.

Ien't heldere licht van de zon, woar 't lieflik ien't kämerke speelt, zitten Grietje en Peter bij ouwe Mullenk oan de toafel. Grietje het twee kummekes varse room gedronken, en as Peter heur drong, het ze 'en sneetje brood gegêten. Ze zit ien den ermstoel van ouwe Mullenk, en Peter het heur 'en kussen ien de rug geleid, went, eerdad ie hoar noar 't Hönings-arf kos brengen, mos ze erst wat tot oajem kommen; slap was ze, arg slepkes. — Ze sloapt. Peter kieket heur oan. Erm kiend! Ze het hum alles gezeid, alles! en joa, dat ze mergen verjoart, en hoe den angst hoar nou starker beruurde.

Ze sloapt. Erm kiend! Had ze moar vroeger gesproken. Zeker, Peter zou hoar de leugens uut 't heufd hebben gejoagd. Moar, wat zeuven moand' lang heur kneep ien de borst, dat het heur 'en têrînk gezet, en — de heldere lichtstroal ien Mullenks huus hie kos er de duustere stee niemeer kloaren. — Joa, ze het wel begrepen wat Peter en ouwe Mullenk heur zeiën, dat er mear Éen, één Eenige was die 's minsen lêftied bepalde en 't uur van zien starven; alével, da'j zieners hadt, dien angst, dien angst kos geen mins hoar verjoagen, en ook.... Moar, zuutjes, en ielkreis zin heur ooglee gezonken totdat ze ien sloap viel, en Mullenk en Peter ze proaten niemeer, moar schudden 'et heufd: „Erm kiend, erme Grietje!”

'k Heb 'en nachtstukske. Niewoar, 't stuk speult arg ien't duuster!

't Is denzelfden Zundag elf uur halftwoalf, en 't zou niet zoo heel arg duuster wêzen — went de moan steet ien't erste kertier — moar 't rêgent 'en bietje, êvel zonder veul weind. A'j ien't ronde kiekte dan zie'j niks anders as grauwzwarte boom' en hofstêjen tegen den voalen hemel uutkommen; van onder — hier en doar — zie'j 'en rood fonkellichtske deur de roam' noar buuten blinken, en, a'j oan oe voet kiekte dan zie'j ook 'en glimpke, 'en glimpke van 't gliemwömpke ien't natte gres, as't stillekes proat: da'j licht mot geven, veural ien't duuster.

Ge stoat op den grientweg die langs 't Hönings-arf noar 't darp en den diek geet. Lienks bij de wilgen doar hei'j 'en vonder, en a'j 't overgoat dan is't 'en smai poadje dat tussen 't rieshout van 'en tabaksland, en 't elzenhout op de kant van 'en sloot, vort loopt en de noaste weg noar de kom van 't darp is.

Pas kort gelêjen zin vier mansluu zonder lanteern of lichtspul, 't vonderke zutjes overgegoan. 't Leek wel asof de erste 'en polsstok en de tweede en darde ielk 'en goavel of mestgreep ien de hand hadden. Méer ku'j niks onderscheien. Gunds oan 't eind van 't poadje stoan ze stil. Luuster:

„Alla, veuruut Sander! we kommen niet vort,” proat zutjes de tweede, en 't liekt wel asof 't de stem van Oarie, Grietjes bruur uut B. is.

„'k Zal ook niet langer veuruutloopen!” fluustert Sander, die zeker Sander de errebeier van 't Hönings-arf zal wêzen, en angstiger proat ie nog zachter: „Doar gunder, doar he'k wat gezien.”

„Woar?”

„Gunder — dóar; heel ien't duuster.”

„Nee, dat kan niet woar wêzen,” klinkt 'et schor uut den mond van den achtersten man: „we motten veul wiejer; bij 't griffermierde karkhof. Toe Sander, veuruut!”

„Nee, dat verdrêj ik,” zeit Sander, went hie zweift, aldat 'et niks werm is, en weer tot zien volgman: „Toe Oarie, loop gj moar veuruut asteblijf.”

Moar, dat was onneuzel, den Oarie, hie kende hier wêges noch stêges.

„As we ook moar weerumgoengen,” fluustert doodgoejig de langste, die nommer drie van de vier loopt: „Sander schient 'en bietje bang te wêzen, en... 't is zoo duuster da'j hoast niks zien kunt.”

„Nee, veuruut!” bromt Oarie: „wou'j dan mien zuster, 't erme kiend, nog langer ien den duuvvelsklauw loaten!” Tot Sander: „Alla! laffe schoapskop, goa gij noar achter. Hier Gerr't, kom gij hier!”

Nee, most niet kwoalik nemen; veur'den doalder dee Gerr't heel veul, moar veuruutgoan... nee; as burgemeister 't gewoar wier, dan kos ie as veldwachter zien paspoort wel kriegen; burgemeister gleufde niet ens da'j weerwolven hadt, asof d'r zelfs geen vurige veldspoken woaren; watblief? Moar nee, veuruutgoan dat kos ie niet, went... met zien soabel, en... burge-meister! Hie zou wel kommandieren van achter.

Oarie geet nou veuruut. Ge kunt straks niemeer heuren wat ze proaten, went, as Gerr't de veldwachter krek as 'en kerpe-roal gekommandierd het: „Nou lienks den hoek um; dan schuuns bij-houwén, 't Willemsbroek en de heining ó... vér!” dan goan ze ook lienks den hoek um, de langste toezoers zien og' op de breeje rug van Oarie, die ie nog éfkes zien kan; de veldwachter digt achter den lange, zóo digt, dat de lange doodgoejig vraagt, of Gerr't hum asteblijf niet op de hakke zal trooier — hie dee 'et al dukkels.

Sander de errebeier geet nou achteroan, en — krek prakke-zierde ie: wát gevaarlikker zou wêzen, um d'r bij te blieven, of moar stillekes alleen noar huus te drossen, toen ie 'en lillikke vloek vluukte, went 'en natte elzetak, deur Gerr't op zied gehouwen, sloeg hum vlak ien't oangezicht. Och mins, was dat schrikkes!

Tien minuten loater stingen de drie veursten op zied van 'en stuk eerdappelland, tussen 't schoolhuus en de griffermierde kark ien, achter 't uiteinde van 'en hoagedorn en digt bij 't vonder, waarover Peter en Grietje 's mergens noar 't Mullenks-huus liepen.

Woar Sander was gebleven dat wiesten ze niet. Ze stoan te kieken, stil, doojelik stil. Ze hebben wat gezien... 't kwiem den hoek van den karkmuur um. Éen sleet de hand oan zien scabel en prévelt wat tussen den board. De langste drêjde 't heuffd

noar 'en anderen kant. O lieven heer! 't was 'en heks met vurige oog'; hie zou roajen weerum te goan en 't ding te loate lopen.

Moar nee, de veurste het bêter gezien; 't gif sprong hum ien't gemoed; dóar ha'j den duuvel, die 't hart van zien erme zuster beruurde. Zie, 't schuufelt hoastig langs de eerdappelplant' op 't vonder oan. 't Is.... Joa.... zeker! „Toe dan, veuruut!” smuuspelt ie zutjes; moar.... hie vuult zich trekken oan 't pand van zien jas en 't bêft ien zien oor: „Oarie, Oarie! kom, loawwe goan!”

'En snijend en sissend gefluut schiet gunds uut de locht, en — van de karkmuur sist 'et weerum.

Zie, doar vliegen twee manskerls — één lange en één met 'en soabel — as doojen van 't hoagedorn vort, achteruut. Éen blieft er en schiet er noar véur; den iesderen mestgreep houdt ie met kracht bij den houteren stêl. Éen — twee trooi duut ie nog wiejer veuruut; de mestgreep smakt vort, en — roak boort ie gunds met den drietand 'et lief in!

En 't gefluut schiet weer deur de locht, en 't sist langs de karkmuur en 'en oaklik gegil snijdt mee ien 'et ronde.

Gunds veur de deur van voaders huus steet Peter Mullenk. Hie heurt wel 'en vremd geschráuw, moar hie fluut toch nog ens en alweer op de vingers, en 't liekt asof de muur van de kark 'et hum noaduut. Moortje lupt tegenswoordig wel is wat wied van huus as ie 's oavends is utgeloaten. Moar nou: 'en dof gejang kumt uut den bongerd al noader en noader en klienkt hoe langer hoe zwakker aldat 'et toch noader kumt. „Zou Moortje....?” denkt Peter; loopt êfkes den kleinen hof ien en roept er: „Moortje! p^{stt}, Moortje, kom hier!”

En 't hunje, half blaffend, jankt starker. Niemeer zooas anders springt ie op vlugge peutjes zien boas ien't gemoet; nee, hie sleupt zich veuruut, ielkreis vallend op zied. Erm hunje, goed dierke!

Ien't rêgen die starker wordt ku'j heel niks zien. Binnen ien't koamer wel. Doar stoan ouwe Mullenk en Peter bij 't stoel, waar 't anders zoo vroolikke dierke, met drie diepe goat' in 'et lief, heel oaklik op neerleit. 't Zou oe oandoen a'j 't hunje zoo zag. Voader Mullenk, die veur alles de beste road weet, umdat ie van jongs af gemeind het, dat verstandige boek' en schriftures

toch óok veur den boer zin, en misschien wel dóaroan 'en deil van zien kwoaje noam te danken had, Mullenk het gedoan wat ie kos, en biendt nou den doek nog vaster die ie um 't erme dierke gesloagen het. Och, 't goeje Moorke, wat het ie gejanct en gekarnd, joa, hoast ook gebeten. Moar nou, as Peter, van arge kwoadheid bekommen, de troan' ien de oog' stoan, en, streelend zien köpke: „Mien oarige vroolikke hunje” kniezelt, dan geet er dat steertje toch êfkes nog hen en de weer, en zien ook die kniepende eugskes nog êfkes noar Peter op, asof ze doar proaten: Boas, moed houwen, boas! Alêvel de boas, wát kos ie nog moed houwen....! Nee, erm vroolikke hunje, ên Grietje — ên gij weg!”

Grietje! Nee, 't nachtstuk is nog niet uut. 's Mergens is ze deur Peter op 't Hönings-arf gebrocht. Toen ze d'r oankwiem is ze van al de vermuuienis buiten kennis geroakt. Sanne-meu die d'r niks van begreep, het met arg veul misboar geroasd, dat Peter zou weggao, en geschráuwd dat Grietje d'r uutzag asof z'ien de kiest most. Met Jan-bruur en Sander den errebeier was ze krek oan 't beroajen gewêst wat nou toch te doen, toen Oarie-nêf — die 't perd ien't einde weerum had gekregen — de hofstee kwiem binnengerêjen.

As Sanne-meu heur Grietje, van klein kiend afoan, niet zoo lief had gehad, dan zou ze 't nou zeker niet gepermetierd hebben, dat ze weer op heur vroeger zolderkâmerke ien de bedstee geleid wier. Ze was oakelik van Grietje; en niemand kos d'r kwoalik nemen dat ze heur met geen hand of vinger oanruurde. Moar ook, 't was méer as tied dat 'r 'en eind oan kwiem. Den dokter!....? Wát den dokter! die kos dranken geven en pols vuulen, moar van zukke diepere dinger doar had ie geen onneuzel begriep van. Gerr't de veldwachter most noa karktied moar is kommen, die wiest 'et! En Gerr't is gekommen, en met héur en Jan-bruur en Oarie-nêf, het ie lang beroaid, en 't besluit is genomen veur de weerwolvenjacht; en, ge weet hoe 'et gegoan is.

Sanne-meu weet 'et nog niet, went 'et mansvolk is nog niet weerumgekomen, alshoon 'et ook loat is. Veur de sekurigheid het ze Nol den errebeier, 'en kerl as 'en boom, bij zich ien

de keuken genomen, went ge kost niet weten: met Grietje ien huns!....

Joa, Grietje leit ien heur bedstee en sloapt. Van twee uur ien de middag af het ze gesloopen, aldat 't dukkels was asof ze wakker wier, went, dan proatte ze allerlei vremds deur mekoar, heel duk met de oog' hallef open, en smeeet zich op zied, nou rechts en dan liens, dat 'et noarigheid was.

Krek op d'eigen stond dat 'en vremd geluud doar buuten ien't darp klienkt, striekt Grietje heur moagere hand langs 't bleike geloat, nõg bleiker, nou heur glanzige zwarte hoaren, onder 't mutsken uut, um de sloap' van 't heufd speulen.

Langzaam geet ze ien't bed overeind zitten.

't Schiemert hoar ien't heufd dat ze lang, heel lang het gesloopen.

't Liekt wel asof 't twee doag' gelèjen is dat moeder heur goeje nacht zei.

Wat was 'et mooi ien den blomhof hê!! en de duufkes, ze pikten 't korn uut de hand', en Peter....

Moar zie, hoastig schrikt ze op, sleet de hand oan 't gardien, trekt 'et los.... O God! woar is ze...!?

Joa joa, nou weet ze't; ze weet 'et weer alles. Niet ien moeders huus, moar op 't Hönings-arf is ze, op heur ouwe zolderkämmerke;..... en van mergen het ze Peter gezien: toen was ze bij hum; en hie het heur gezeid dat 't niet woar was van 't gèle wief.... Nee! nee!! 't zal nie woar zin! As't woar was, dan most ze nog starven ien deez, deez eigenste nacht, Nee, 't kan niet wèzen! 'En mins dat starf wier koud oan de been', en ze gluujt, ze gluujt heelegoar. Ze zou, op Peters road, moar goedsmoeds wèzen en vertrouwen dat God, en Hij moar alleen.... Joa, zie, ze is bedoard, niks bang. — Ze zal nog 'en bietje goan liggen.

Phu! de bovenste dèken van 't werme dek smiet ze op zied.

Zóo, met 'et heufd oan de buutenkant van de bedstee, dan kan ze de voale glimp van 'et roam zien. De oog' zal ze open houwen, wied open, went de dood, hie kumt as 'en dief ien de nacht. Hu! ien de nacht! — Ge most woaken en bidden.

Bidden, joa! Kom, bidden!

Moar — o God! nou vuult ze zoo'n vremde, zoo'n wondere

kou ien heur been'. De bovenste dêken, ze trekt hum weer over; moar die kou, ze vuult 'em; joa, en 't meist ien de knie': „Moeder, Peter!” roept ze: „as't êvel toch woar wier!” Starven! „Help minsen!” wat wordt ze roar, zoo wonderlik roar. Ien de bedstee, hoe duuster, hoe oakelik duuster! Nee, nee! nee!! ze wil nog niet starven; ze is nog zoo jong, zoo kienderlik jong. „Moeder! Peter! — Peter!! Moeder!!” gilt ze al starker, en de bedstee vliegt ze uut en vort op 'et roam toe.... Lucht! phu! lucht mot ze, lucht!

Moar, zwakke kiend! heur kracht' zin verlamd; dóar, met 'et heufd op 'en stoel, doar leit ze bij 't roam op den vloer; doar leit ze, erm Grietje! bijnao as 'en dooje.

En — hoe lang ze doar leit, dat weet ze niet.

Van 't rumoer ien huus, as 't mansvolk weerum kumt, heurt ze niks. Van 't rêgengekletter tegen 't vensterroam verneemt ze geen spier. Ze ziet niet hoe 't moanje nog êfkes kumt deurbrêken en lichten ien 't kâmerke véurdar 't weggeet. 't Erste hoanengeschoater van hoeve tot arf, treft heel niet heur oor. De mergen zuutjes zien oanlichten, dat kan ze niet, nee, went ze leit doar nog altied zoo stil as 'en dooje. En 't vögelsesluuten op 't dak, en 't gekor van de duufkes veur 't roam, ze heurt.... Joa, zie: 'en heel ligt lachske speelt um heur mond. De zwarte weimpers goan êfkes noar boven, straks digt en weer open. 't Gefluut en gekor.... nou heurt ze't.... welzeke, nou heurt ze't; moar toch, ien't erst ze begriipt en ze weet niet van woar....? Alêvel, nou weet ze't: Joa zie, heur donkere oog' goan flikkrend ien't ronde, hoast angstig zoo wild ien verrukking; uut heur borst ontsnapt er 'en snik, hoast oaklik van vreugde. Ze vuult, ze weet 'et: die letste nacht van heur achttiende joar is veurbijgegoan. O lieve goeje groote God, en ze lêft nog! Heur heufd is verward en heur lêjen zin muu, moar tòch — joa ze lêft!! — De taal van dat wief is leugen gewêst. Zóo, met de hand op 't gemoed, zóo vuult ze heur harteklop, joa! O lieve goeje groote God, krek zeuven moand' lang met dien angst ien dat hart. Moar nou....

Zie, doar steet ze overeinde, 't zoldervenster stoot ze van 't grundel ios en noar buuten. 'En volle frisse zuute Mei-

locht stroomt heur kracht te gemoet ien de hijgende borst! Heur achttiende joardag — ze het hum begroet; en de bluumpkes ruukt ze — o, krek as 'et joar nog te veuren, en de duufkes ziet ze, en de boom' en de bloai', en de blauw-blauwe locht, alles, alles ien't ronde; en heur tand' ze kleppren opeen, en heur oog' ze schieten ien troan', ien bêvende, dankende troan'.... God wiest 'et alleen, en God most ze danken!

Moar stil, aldat 'et zunnেকে op dien ersten dag van Grietjes negentiende joar wel vroolik blinken mocht, toch zal 't geen vroolikke joardag wêzen.

As 'en felle en lange sturm den stengel van 't jonge beumpke ter eerd het gezwiept, wat mein ie, zal éen enkele stroal van 'en lieflikke Meizon hum starkte weer geven? Nee, en toch nie-woar, 't zunnেকে mocht vroolik blinken, went 'et darp en den heelen umtrek kreeg 'en stroal licht — as van 't zunnেকে eiges.

Hier en overal, op 't veld, ien de schuur, oan den heerd, ien de warkplaats, overal, is 't proatje volveerdig over Grietje en Peter en Moortje — den ermen weerwolf! — over Jan-boer die op den hoal is gegoan en zoo lang as ie was ien 'en sloot is gevallen; over Gerr't de veldwachter die van burgemeister geen kienderachtig repplement het gekregen, en gekommandierd is, um uut eigen zak den veedokter te betoalen die ie heel handig bij 't erme Moortje hoalen most.... of anders.... rechtsum-keert, marsss!

Ze hebben geproat en gelachen, allemaal. Zelfs Sander de errebeier die 's nachts van den angst de koorts op 't lief het gekregen, — gelachen, hoe d'r minsen zoo dom kosten wêzen um oan woarzeggerij van zoo'n zwêvelwief, en 't geweerwolf van 'en mins te gleuven. Joa, ze hebben geproat en gelachen, en oarigheid gehad dat toch 'en vremde, den Oarie uut B. en geen uut eigen darp, 't onneuzele stuk had bestoan. Ze zouwen hum rekommandieren as juffer Sanne is weer zoo'n weerwolf had dood te stêken. 's Middags op 'en karsenverpachting wou ielkeen Peter de hand geven, dan kos ie zien dat zelluu niet zoo dom woaren as ander die zukke dinger geleufden. Wat er bij veul van die lachers nog ien de huukskes zat, doar wiwwe moar niet noar

vroagen, en óók niet of ze dien eigen oavend weer van die vrémde verhoaljes hadden, die zij niet geleufden, moar die voader of moeder of wie ook, toch eiges beléfd had; we willen moar allin-nig vroagen, of 't zunnেকে op Grietjes joardag niet vroolik schien-nen mocht, nou dokter — bekend met den oanleg van 't kwoad — oan 't ziekbéd van Grietje geroepen, heel goeje moed géft; nou 'en stroal van hooger licht over 't derpke heerblonk, en prékt: dat meer te kunne geleuven as 'en ander gleuft nog altied geen wiesheid is; en dat 'en mins arg mistasten kan zoolang ie ien't duustere tast.

En nou, nou mo'j nog is éfkes mee op 'en boerenwoagen. 't Is 'en werme zomer gewèst, 'en weldoajige zomer.

Alschoon 't ook half September is, de klei-weg die van 'et dorp woar Grietjes moeder woont, langs den Roojen Toren noar den diek goat, bleef nog zoo hard as 'n bikkel. Met twee beste jonge perds er veur, rolt en doavert de boerenwoagen, da'j 'em op 'en kertier afstands wel heuren kunt.

Hoast krek ien't eigenste kleedoazie as ien den nacht toen we heur op deez' weg veur 't erste zoagen, zit juffer Sanne van 't Hönings-arf op 't achterste benkske met Grietjes moeder, heur zuster Leene, noast zich. Bij vergeliek ku'j oe nog bêter begriepen woarum zuster Leene ien jongere joaren, zuster Sanne met den rechten Jozef is veurgegoan; 't is 'en knap slag van 'en vrouwmins, en a'j goed kiekt, dan is 't krek asof Grietje heur van 't geloat is geteikend.

Grietje. . . joa, op 't middelste benkske, doar zit ze, oan de linkerzied van 'en jong manmins, hand ien hand met mekoare, woar Sanne-meu onwillens den heelen tied noar kieken mot. Doar zit Grietje, en ge zegt bij oe eiges: Verdréjd, wat ziet ze d'r lieflik uut. 'En blank streujen huidje met rooje en witte blumpkes d'r ien, steet boven 'et plooimutske op 't zwart glanzig hoar, en met 'en wit striekske is't onder 'et kinneke vastgemoakt. Nee, 't is geen ermoei, en op heur lieflik geloat is 't ook geen ermoei meer. Toen den angst die heur glad van den boan bracht, had uutgeroasd, toen is ze noa drie wék van

ziekte zoo zuutjesoan weer ien d'r fleur gekommen; en Peter, as ie heur oanziet: dan kan ie't bij al 't gedender van 't boerengerij niet loaten um zien lieve fleurige zwart-eugske is êfkes tegen zich oan te drukken. . . . zóo, dat Sanne-meu op de achterste bank d'r roarig van wordt; went, aldat ze't Oracúlen-buukske en al heur planet', op Jan-bruurs goejig verzuuk oan dommenei het gegeven, en wel geleuven wil dat al die woarzeggerij zundige leugen is, zoo meint ze toch dat 'en mins van vieftig joar — asteblijf — toch ook nog de minste niet was, as de rechte moar kwiem.

Véur op de woagenkist zit 'en lang mins met ronde rug, die êvel met vaste hand' de perds ien toom houdt; noast 'em zit 'en oud man met 'en zwart hunje op schoot dat hum ielkreis de hand lekt.

En — ien vollen draf geet 'et de lies- en rietstreek veurbij woar den Roojen Toren gewêst is. Of ze proaten of niet. . . .? met al dat woagengedender, en 't geklepper van de vlecht', en 't gerengel van 't achterstuk oan de kettings, ku'j d'r hoast niks van heuren. Alêvel, as't zoo vortjoagt, den Roojen Toren langs, dan ku'j toch zien, zien hoe Sanne-meu — alschoon ze óok wil geleuven dat al 't geproat over dien toren moar zundige gekkeproat is, dat ze toch ongevuilig 't schêve heufl — nou ze doar veurbijsnort — wat dieper ien de schouwers trekt; dat Janboer arg wied van den slootkant afhoudt, went, „van 'en sloot doar het ie genogt van.” Ge kunt toch zien, nou de perds al wiejer met spitse oor' en gestrekte been' ien vollen run den opweg opjoagen, dat Peter achterum kiekt noar Sanne, en met 'en ondeugend kniep-eugske noar de schoen oan heur voet wiest; en dat Sanne-meu half verknepen lacht, en dat Peter en Grietje en moeder Leene ook lachen; en joa, a'j goed luustert dan ku'j toch heuren ook, heuren hoe Sanne-meu tegen 't woagen-gedender ienschreeuwt: dat 't toch geen wonder is da'j 'en schoen verliest a'j ien de klesse klei trooit.

Nee, dóar zal Sanne-meu wel geliek in hebben. Alêvel, 'en verstandig mins. . . . Moar stil, geen zêjeprekskes op 'en boerenwoagen.

En de woagen jakkert over den hoogen grientdiek da'j de volgeloajen appelboom' oan weerskant, van 't stof dat opvliegt,

hoast heel niet zien kunt. 't Schuum broest de perds onder heur tuug' uut. 't Snort doavrend al wiejer, en 't snoatert starker as't langs de huus' goat die tegen den diek stoan.

't Liekt wel of Jan hongert het, zoo joagt ie. Moar ho! Bij den afweg tussen 't bakkershuis en de harbarg ien, doar kan ie niet wiejer; 'en voerbak is er midden dwars ien't spoor gezet; 'k weet niet hoeveel jongens en dernjes uut de buurtschap, met Grietjes bruurs en zusters, die veuruut zin gevoaren, of dóar bij mekoar stoan.

Twee flinke jonge kerls houwen de perds vast, went de perds kieken 'en bietje schichtig noar de groote vlag die 'en ander ien de hand houdt.

En — 't kan niet gebèteren: Grietje en Peter ze motten de woagen af.

Wel heere minsen, wa'n spektoakel! D'r af, d'r af-kommen dat motten ze!

Hier — veur ielkeen is 'en blomruuker, van asters en rozen en doalioas en ellieantrops. — Wat ruuken ze lekker!

En Peter kriegt 'en segoar, zoo groot as 'en halven erm, van Bétuws gewas, met lienten d'r um; went, Grietje — 'et oangenomen kiend — het van oome Jan en Sanne-meu 'en tabaksploats gekregen, woar Peter zal boas zin.

En Geurt de harbargier schenkt rooje wien met sukkert veur 't jonge poar, dat beheurlik te B. deur burgemeister en domenei is iengezègend.

En zie, doar goan ze, Peter en Grietje ien't midden van't jonge volk, de groote vlag en 't Wienerlandsbloed op 'n handharmonikoa veuruut, met hoezees! en hoeroas! dat Jan-boer wark het um zien tweespan op den afweg ien toom te houwen. — Kiek kiek is hoe die jonge perds met de oor' speulen; nou spits veuruut en dan ien de nek.

Doar beneje den afrit, woar de weg wat breejer is, doar snort Jan-boer 'et jongvolk veurbij. Sanne-meu kiekt van de woagen nog is um. Moortje springt van ouwe Mullenks knie op den grond dat ie hoast onder 't rad kwiem. 't Kleine weerwölfke, met drie koale plekskes op 't lief, wil toch nou liever bij de jonge boas wèzen; en Jan-boer het vree dat 'et hunje weg is: „t Is toch geen mooi hunje ook niet!”

En de boerenwoagen verdwient um den hoek. En bij 't dommeneishek steet 'et jongvolk stil. Dommenei — niks bekanterig dat Grietje ien moeders darp wou trouwen — kumt met de juffer en kienders noar buuten, en hie duwt twee oarige dernjes ien witte jurkskes noar veuren um Mullenk — die dommeneis blomhof niet zal vergêten aldat ie getrouwd 'en tabaksboer zal wêzen — um Peter 'en ruuker te geven en ook een oan Grietje. En Peter bedankt, en Grietje — as ze de kleintjes gekust het — dan sleet ze 'en schuunsen blik ien dommeneis hof. Nou vief moand' gelêjen toen stond ze doar, dóar achter 'et blomhout, den dood op de koak, en nou. . . .

Moar 't geet weer veuruut, en 't Wieneerlandsbloed schoatert — wat anders kos dikke Hein niet speulen — en niemand ziet de troan die uut 't zwart-eugske op Peters hand velt, de hand die 't dwoalgeleuf zal keeren van Grietjes pad, zoo goed as ie't onnut placht te keeren tussen de bluumpkes. En veuruut goat 'et; 't schoolhuus langs — 't schoolhuus woar goed zoad gestreujd den vetsten akker vindt — lienks den rijweg, de iep' en 't karkske veurbij, en 't karkhof ook woar de weerwolf van 't darp veurgoed ien begroaven leit; al wiejer en wiejer; straks ook met vrooliek gezang, tot gunder oan 't Hönings-arf.

En doar, dóar motte ze wêzen! Doar stoan de toafels gedekt en volgeloojen met eerdappels, stokvis en riestebrij. Zie, bij 't hek doar steet Gerr't de veldwachter ien groot pontefikoal, en 't allererst neemt ie den hoed af veur — Moortje, die, 't voandel veuruut, hum voorbij holt.

En, vroolikhed zal 't wêzen op 't Hönings-arf tot loat ien den nacht.

Jan-boer zal 't ziene d'r ook toe bijpassen. Siends den mergen dat ie Grietje zoo wonder met Peter ien't spiegelglas zag, van dat oogenblik afoan het ie vast besloten den bromvlieg nooit meer te vertoonen, moar nou, op Grietjes brulleft, nou 't jongvolk zoo drong en zoo nooide, nou wou ie't dan êfkes nog wel si prebieren. In zien jonge joaren toen kos ie't veul bêter, moar. . . . Joa joa, hie zou 'et prebieren, en — doar bromde en soesde ie weer; alêvel, veur 't spiegel doar bleef ie veur weg, went oog' ien de rug dat was overdoajig.

En Sanne-meu is ook vroolik. Joa en da's vrend genoeg: 'en brulleft te vieren op 't Hönings-arf ien heur eigen gedoei, 'en brulleft van 'en ander!.... Stil, 'k wiest wel da'j lachen zoudt over 't malle bijgleuvig trouwlustige mins; moar nou — a'j goed van hart bint, dan zu'j ze nou meeliejend oankieken, dat wiest ik wel zeker. Sanne is óok jong gewèst.... en — as heur ien't duuster de weg is gewezen, en veur 't jonk en ontvanklik gemoed de woarzeggerij 'en minnespiegel het opgehangen, wat mein ie, zal 't lêven bij 't altied weer zien en niet griepen, geen kwellingen boaren en doojen 't verstand? Wat den iendruk kan hechten, dat, dat hei'j toch oan Grietje gezien. — En Sanne-meu is vroolik. Niewoar, Grietje was ook heur liefste. Of ze êvel ien 't korte verloop heel heel kloar ziend' is geworden...? Ik weet 'et niet zeker, ze smuuspelt: dat Grietje gelukkig zal wêzen, went, dat 'et heur trouwdag mooi weer is gebleven.

Op 't oogenblik is Grietje geen klein bietje gelukkig. 't Spiet heur wel dat Oarie, heur oudste bruur, de eenige is die stillekes te B. bleef, went, siends ie den weerwolf zoo dapper versloeg, het ie't verdréjd um ooit weer 'en voet hier ien't derpke te zetten; 't spiet Grietje wel, moar toch — ze vuult zich zoo arg en zoo oaklik gelukkig; niewoar, heur onspoed was leerink veur eigen en ander gewèst; heur Peter, den liefste, hie nuumt hoar zien wiefke, en zal heur bescharmten zoo lang as ie oajemt.

En zie — nou ie is êfkes met Grietje 't gejoel ien de schuur is ontgoan, de schuur woar Grietje de wroak van dat lillikke wief most betoalen; nou ze soam ien den hof bij 't volle moanlicht veur 't blomparcske blieden stoan, en Grietje te midden van 't liefdegefluuster, de plek wiest woar 't gèle wief heur vast het beluusterd, nou vuult er den Peter nog 'en andere liefdegloed. Zie, doar trekt ie den mooisten Keuning Doaved, den forsien blom van 't doalioastruuk, en — „dat 'en mins as die woar de blom noar genuumd wier, nog ens kos opstoan, met 'en slienger ien de hand, en 'en meulesteen d'r ien, en alle dwoalgeleuf de harsens d'r mee plette!“ dat wou en dat bad ie, nou ie den blom plant op Grietjes boezem.

't Kriekende Kriekske.

Of de boeren ook lachten, die in den hooibouw waren!
Of ze ook lachten! Want — al drie doag' answiet was't 'en
hits gewêst um te stikken.

Werm was 't, smoor werm, en op 't land, woar 't gemêjde
gres, hier wier geherkt en gestreujd, en gunder wier geopperd
of opgelooien, zoagen de mansluu en derns d'r uut as oliekoppen;
en ze dronken, ze dronken krek wat ze kriege kosten, moar veur
't grootste deil, en 't allerliefst: kouwe koffie of thee uut de
tuut van 'en kêtelje.

De dorpsklok sloeg twaalf.

't Was aardig om te zien, hoe al wat werkte met een: „Zie-
zoo!” „Hê! Hê!” „Eindelijk!” of: „Doar hei'j ze met d'r twoalven!”
gavels of harken vallen liet, en ieder — snakkende naar rust —
't zij onder 't lommer van een der knootwilgen, of in de scha-
duw van een pas geladen hooiwagen, zich een lang begeerd
plekje uitzocht.

De potjes, pannetjes, maar 't meest de soldatenketeltjes, met
middagkost gevuld, gingen uit de handen van hen die ze ge-
bracht hadden, in die der schoftenden over; de aanval werd
algemeen, en de landlieden, jong en oud, deden zich aan de
eerdappels met êkbotter of de peulen met wortels heerlijk te goed,
vonden 't niks oarig toen ze met de vlakke hand den mond koste afve-
gen, moar.... ze dronken nog erst is, en goengen toen liggen,
de een ien't heuj, 'en ander gladweg op den buuk, 'en darde

ien 'en dreuge greppel, en nog anderen bleven woar ze woaren, of goengen krek woar ze meinden dat ze 't best 'en uurke stil koste sloopen.

Onder de terugtrekkenden, die 't maal in 't land hadden gebracht, bevond zich Hanneke. Hanneke was de eenige dochter van Arie Ploegers, die voor een jaar of vier van Z. naar D. was komen wonen en hier de kleine Rijnhoeve gepacht had, die 't Lège Veerhuus genoemd werd. We spraken 't eerst van Hanneke en daarom zullen wij haar het eerst beschouwen; alleen wijzen we u vluchtig den vader — hoe ie gunder zien eigen weike heijt, wyl ie oan Hanneke huus en veer had toevertrouwd.

Wat ziet ze er kostelijk uit, de frissche deerne. Ze is maar luchtig gekleed. — Natuurlik! met die wermte.

Het mutsje, dat anders de D.-sche boerinnetjes weinig flatteert — nogal stijf in de plooiën — hangt los, en de banden zitten achter de ooren. — Natuurlik! met die wermte.

Het vuurroode doekje zit losjes op den bonten borstrok gespeld, en ze loopt met bloote armen daar ze het jakje thuis liet. — Natuurlik! met die wermte.

Minder natuurlik noemen wij het dat Hanneke van haar voetjes, die klein en blanker dan haar hals of handen zijn, zoo ongeschoeid diensten vergt, en gelooven nu en dan aan haar gelaat te bespeuren, dat ook zij 't niet zoo verkieslijk vindt als ze wel gemeend heeft. Ze deed het omdat zoovelen het deden. — Natuurlik! met die wermte.

Toen het meisje over de weerden naar 't veerhuis terugging, liep ze niet alleen. Niet zoodra had Miechel haar in 't oog gekregen, of hij was, moeheid en warmte vergetende, haar ter zijde gesneld:

„Nee Hanneke, 't is te gek um van te sprêken,” zei Miechel, nadat de jongelieden eenige oogenblikken koutende naast elkander waren voortgegaan en de jongen, Hanneke bij den poezelen arm vattende, haar zacht tot stilstaan had genoodzaakt. „Ge loopt as 'en perd dat kreupel is; 'k wed da'j bloar' oan de vuut' hebt.... Kiek is Hanneke.... 'k weet wel dat ze vuls te groot zin, moar kiek is.... met wat gres d'r ien hê? zou ie't dan prebieren willen....?”

„Wat . . . ? oe schoen' Miechel?” vraagde Hanneke.

„Och! as't oe blijft Hanneke,” grinnikte Miechel, en terstond liet hij zich op den grond vallen, maakte handig de riempjes los, wipte zijn vetleeren schoenen uit, maaide met de hand een weinig gras, werkte het er in, en — Hanneke vriendelijk toeknikkende schoof hij ze haar toe met de woorden: „A'j't nou niet doen wilt, dan zie'k al z'n lèven kwoad op oe.”

't Meisje lachte dat ze schudde en zei, dat ze bang veur verdrinken was; loater zei ze ook, dat Miechel veuls te goejig en meeliejend was, moar . . . al z'n lèven kwoad! doar had ze geen zin ien, en — ze stak haar voetjes in Miechels schoenen en liep er mee, zooals de jongen dacht, heel wat bêter! maar, zooals zij ondervond, zonder slot, veul ongemekkelijker as op de bloote vuut'.

Al moest de goedhartige Miechel nu op zijn beurt blootsvoets loopen, bij het afstaan zijner schoenen had hij veel gewonnen, want, Hanneke kon met die blokken niet voort of ze moest Miechel in den arm houden, en hoe harder dat ze leunde hoe meer schik dat ie had, en hoe dukker dat ie riep: „Nou geet 't goed, hê? Leun moar!” Verechtig! hie had heur wel droage willen.

En ze liepen verder, Hanneke en Miechel, en ze gingen — toen ze bij 't rjshout aan den Rijnover waren gekomen — is êfkes zitten umdat de hits bij 't woater niet zoo scharp was; en 't meisje zei dat Miechel weerum most goan en sloapen zoo as ze allemoal dêjen; moar Miechel zei, dat ie oan geen sloap kos denken as ie Hanneke zoo noast zich had, en vroeg haar, of ze hum verechtig ook mocht liejen as hie malloterig op heur was? En Hanneke antwoordde niet — moar drêjde zich um en dee asof z'en kriekske wou vangen dat ien't gres kriekte.

En ze zaten er nog een poos en ze zeiden veel dat wij niet verklappen mogen, en eindelijk — eindelijk brocht Miechel zien liefke tot oan 't veerhuus, en kreeg zien schoenen weerum, en kreeg 'en kummeke kerremelk veur den dorst, moar kreeg nòg wat, dat bêter as kerremelk smiek, 'en boel bêter, 'en heele boel bêter!!

Onder de leden der zwakkere helft, die op 't hooiland duchtige

blijken van kracht gaven, was er een die nu in 't schoftuur, met den rug tegen een hooi-opper zat. 't Was 'en meid als 'en boom en heel wat grover dan Hanneke Ploegers. Zag Hanneke er in haar half toilet des te bekoorlijker uit, Mie Schuiling stond de hooi- of warmte-nonchalance allerongelukkigst. Haar kleeding kon men gerust à la „wat kan 't mien schêlen” noemen, en haar coiffure eyenzoo gerust à la „sloddervos” als haar lange zwarte nagels à la „smerpoet.”

Mie was zeker niet veel ouder dan Hanneke, die een kleine twintig was, maar Mie zou men ligt een kruisje méer gegeven en Hanneke wis 'en lente of drie minder hebben toegedacht.

Hanneke had zacht-blauwe oogen, en ofschoon bruine oogen ook lang niet min zijn, zoo hadden de bruine oogen van Mie toch 'en zeker iets, dat de jongens „bretaal” en de meiskes „wreg” nuumden.

Lange spitse neuzen zijn niet verkieselijk, 't boeren-spreekwoord zegt:

„Spitse neus en spitse kin
„Woont altied de duuvel in”

en de neus van Mie was lang en spits genoeg; haar kin was rond, dat hielp nog.

Mie en Miechel woonden achter den dijk bij de waai-kolk juist naast elkaar. Had Miechels moeder, die sedert twee jaren weduwe was, eigen huis en hof — al was 't ook geen grootheid — terwijl Mies ouders maar arbeids-menschen waren, de kinders hadden als kinders daarom niet minder druk gespeeld, geknibbeld en gevochten. Mie, een half jaar jonger dan Miechel, had dukkels met 'en toom oan, veur 't melkkerreke getrokken as Miechel d'r op zat, en dan weer Miechel, ielk verzet. Mie had dukkels, as de kersen of appels of peren riep woaren, stillekes ien de boomen van Miechels ouwers geklouterd, en gezakt wat ze moar kos um 't met Miechel te deilen, went — Miechel mocht ze krek zoo goed as zich eiges. Toen ie wat ouwer was en rooken wou, al wier ie d'r misselik van, wat had ze toen niet dukkels tabak uut voaders deus gestolen, en die ien dreuge rietjes gestopt en

Miech te dampen gezet, totdat hum van al 't plezier 't zweigt uut de lêjen brak, en ie zoo wit as 'en doek wier. Loater, op de karmis, harrejennig! veur de fiedel met hum; éen glêske rood deur 'en piepestêlje met z'n beien; de schotse-drie, d'aoevandeu, de sjassedewiet; kniepen, lachen, oarigheid meer as meer!

En nou...? Ze zat bij den opper, en al lang — al wel 'en joar lang — had ze gezien hoe gruts en hoe stief dat Miech was geworden. 't Rechte had ze zoo nooit begrepen, moar nou... nou had ze't gezien, kloar gezien, met heur eigen oog'.

„Miech kom ie bij me zitten?“ had ze gevraagd; moar kortweg had ie „nee“ gezeid, geen stom woord meer. Op zied was ie afgeschoven en vortgegoan, 'en heel eind wiejer, tot over de greppel, veurbij de wilgen.

Kloar had ze toen gezien, hoe ie de stieve Hanneke Ploegers van 't Lêge Veerhuus had noageloopt, die krek oan heur voader 't êten gebrocht had en nou noar huus goeng, en — ze had zich de neus gekrabb. Best had ze gezien hoe Ploegers met den neusdoek over 't heufd ien't gres lee, en Hanneke toen ien't gnep was opgemarsjierd met hum, joa, met Miech noast zich, en — ze had um 't hart 'en roarigheid gehad, en iets ien de kël, dat ze is slokken most. Ze was opgestoan en had ze noagekeken en gezien hoe Miech Hannes erm had genomen en geparlesjant had, veul niet genogt, en — ze had heur nêgels tussen de tand' gezet dat 'r heele stuk' afgoengen. Ze was op heur têjen goan stoan, went Miech was ien't gres goan zitten, en kloar had ze gezien, hoe onneuzel 't schoap zien schoen' had oange-trokken; och heer! asof ze stadspeutjes had! Ze had heur hals al wiejer en wiejer uutgerekt, en gezien hoe ze bij 't rieshout woare goan zitten, vlak noast mekoar, en eindelijk wiejer op hadden geloopt tot achter de heg — tot achter de heg En — ze had bij zich eiges „verdrêjd!“ gezeid, en de vuusten digtgeknepen, en zich toen ien't heuj loate vallen, en had er geprakkezierd 'en heele boel dinger, tot de schoftied yeurbij was.

Het vermoeiende dagwerk liep ten einde, en de laatste die zich van het hooiland naar huis begaf, was de baas van 't Lège Veerhuus, Arie Ploegers.

't Was een kort man, niet te mager, maar met een geelbleek gelaat. 't Was er een, die altijd goed en best voor zijn gezin was geweest, en van eerlijkheid, trouw en deugd en werken hield, maar die, zooals ze wel meer zeggen, kort aangebonden of kort van stof was. Als ie liep, dan trekkebeende Ploegers zoo'n bietje over den rechterkant, en dat hij in den rechterarm niet zóoveel kracht meer als vroeger had — hij wou 't wel niet weten, maar 't was zoo, en, wonder was 't niet, want vóordat hij naar D. kwam, pas een klein jaar geleden, had ie 'en soort van begoaves gehad, veur de dood weg!

Vóordat Ploegers het achterhuis zijner kleine, juist aan den Rijn gelegen woning betrad, wischte hij zich de zweetdruppels van het aangezicht en prevelde binnensmonds eenige onverstaanbare woorden, die echter op zijn gelaat hun wrevelen aard teekenden.

De lage deeldeer binnengaande, wierp Ploegers gavel en hark in een ledige voerkrib, stond een oogenblik stil en begaf zich vervolgens naar de keukenkamer in 't voorhuis, waar de pot met aardappels te vuur hing en Hanneke bezig was om de sla te wasschen voor 't avondmaal.

„Of ge ook muu zult wèzen,” ving Hanneke aan: „'tis veuls te lang, en dat met die wermte.”

Ploegers antwoordde niet, zei geen boe of ba, maar ging, met den rug naar zijn dochter gekeerd, voor 't venster zitten dat op den Rijn uitzag.

Hanneke zweeg een oogenblik, en vreezende dat de vader ontevreden was omdat zij het avondeten nog niet had opgedischt, repte zij zich al meer en meer, en sprak eindelijk:

„'t Het nog geen halfnegen gesloagen, moar in 'en ummezien za'k verdig zin.”

Nog geen weerwoord, slechts een onverstaanbaar gebrom met den naklank: „Doar za'k op passen!”

„Is 'r wat kwoads voader . . . ?” vroeg Hanneke, terwijl ze 't servet reeds over de tafel spreidde: „Wacht ie rêgen op 't heuj, of hei'j wat anders . . . ?”

Weer geen antwoord, maar luider gebrom met den naklank: „Allemaal schande!”

„Wat of ie hebben mocht!?”

Intusschen, Hanneke ging haar gang, wel wetende dat veel gepraat allicht de kwade luim in een hevigen toorn kon doen ontaarden die voor vaders gestel zoo hoogst nadeelig was.

Ploegers bleef echter zitten, en zonder het kind waar hij zoo zielsveel van hield, met woord of blik te verwaardigen, staarde hij op den voorbijstroomenden vloed, al had ook reeds driemaal de zachte stem van het meisje bericht, dat alles nou kloar stond.

Op de eerdappels lei z'en bord — ze mochten is koud worden — en toen... toen ging ze schuchter op den wrevele toe en sprak heel zachtjes: „Ze dampen zoo lekker; toe, kom nou eten... of schélt 'r wat oan...?”

Lang genogt was ie stom gewèst; lang genogt had ie zich iengeteumd; lang genogt zien best gedoan um koel te blieven as 'en Louwadieseër; lang genogt — en, terwijl hij zich eensklaps omwende en met een vuurrood gezicht het meisje scherp in de oogen zag, riep hij, terwijl hij de vuisten krampachtig sloot: „En IE kunt dat vragen? IE veur den weerlich!”

Doodsbleek stond ze; zulk een uitval had haar nog nooit getroffen.

„Moar wat... moar wat dan...?” stotterde Hanneke.

„Wat? wat?” riep de man in hevige woede, terwijl hij de pet van zijn hoofd greep en die met geweld tegen den grond kwakte:

„Wat...? he'k geen verdriet en geen hartzeer genogt...? Kwien ik niet weg en teer ik niet uut? Hei'jt niet geheurd da'k 'em vluukte en goan liet? Zeg, zeg, hei'j dan alles vergêten...?”

„Moar beste goeje voader, bedoar toch; denk dat 't oe kwoad is; 'toe, goat 'r zitten; drink is 'en slukske,” en 't bevende meisje schepte een teuge, maar beefde en trilde dat de helft uit het glas viel.

„Wat! drinken!!” riep Ploegers, terwijl hij het vertrek op en neer stappende, telkens woedende blikken naar het verslagene Hanneke zond: „VER-drinken, joa, ien de Rien die doar heergeet; joa, dat dee'k liever dan schande te hebben. — Zeg, zeg,” vervolgde hij hevig, terwijl hij zich opnieuw voor het meisje plaatste:

„bin ie doarum zoo zuut en zoo smêjig en mooi! um de kat ien't donker te kniepen . . . zeg . . . ?”

Op hare beurt antwoordde Hanneke niet; ze kon niet spreken; de verwijten van den vader ze kwamen te onverwacht en klonken te pijnlijk.

Ze schreide. Ze hield den boezelaar met beide handen voor de oogen gedrukt, en, op een stoel neergezegen, hoorde zij den noodlottigen storm voortloeien. Ze hoorde den vader van Miechel Wolters en van „gevoarlikken umgang” sprêken, met de vragen ten slotte: „En wou ook gij Peters weg op? Wou ie nog 't letste verbrêken!?”

Zij schreide voort — het verongelijkte kind; maar hij, de arme man, door een duiveltje gehitst, da'j — as't kriegende kriekske — wel overal heurt, moar nergens kunt vangen; hij, tot den uitersten toorn vervoerd, hij trilde en stampte . . . het duizelde hem voor de oogen, 't werd hem zoo koud om 't hart, en . . . toen het meisje, een zonderling geluid vernemende, haar oogen op den gramme sloeg, toen gleed een: O God! haar van de lippen, want ze zag hem liggen, den vader, zooals ze hem nog eens had gezien nadat hij Peter gevluukt had.

't Was erg warm geweest; den geheelen dag had Arie in 't brandende hooiland doorgebracht, hij, die, na 't geen hem vroeger was overkomen, zich zoo vreeselijk ontzien moest. Of Hanneke had gedrongen dat zij zou heujen en voader op 't veer passen, 't had niet geholpen. Ploegers had gezegd dat 'et allemoal gekheid en hij van zessen kloar was. Toen hij vermoeid en erg verhit de laatste vork met hooi op den opper wierp, had 'r achter de doornenhaag — 'en kriekske zien noam en dien van zien dochter gekriekt. . . . Luuster:

„Ploegers! nou, loat ie met zien Hanne moar oppassen; ze kiest mien te veul noar den Miech! en Miech, nou, die is ook . . .”

„Wat! Wie is doar?” had Arie geroepen, maar antwoord was er niet gekomen, en, ijlings tot aan 't uiteinde der haag, waar het hek was, teruggelooopen, had hij wel een geladen hooiwagen zien wegrijden met volk er bij, maar om er heen te snellen, daartoe had hem voor 't oogeblik de kracht, en om duidelijk personen te onderscheiden, het daglicht ontbroken

Erg verhit was ie gewest, moar — toen die hits ook oan 't hart was gebrocht, toen kookte hum alles; en of ie al tegen zich eiges: koest, koest! zei, of: Oarie, hou 'em binnen! 't was wel 'en tiedlang gegoan, moar toen, toen was't 'r uut gemotten, roazend d'r uut — tot zien eigen verdarf.

En Hanneke, beduud en versloagen — wat had ze kunnen doen...? Met inspanning van al haar krachten was zij er in geslaagd, den ongelukkigen vader in de bedstee te beuren. Ze had hem met azijn en water gewasschen en gedurig gevraagd: Of ie hoar nog zien kos, en of ie nog wiest woar ie was, en of ie allinnig zou kunne blieven totdat ze den dokter geroepen had?

Geen antwoord was er gekomen, en 't meisje, bevreesd om 't langer zoo aan te zien, was in gestadig gebed tot den Almachtige, ter deure uit- en de weiden doorgesneld, schuins op den dijk aangelooopen, in de richting waar de waai was.

Bij de woai woonde Miechel — wel tien minuten wiejer de dokter. — Umdat voader zoo alleen was zou ze Miech vroagen noar 't doktershuus te goan.

Maar die woorden: „gevaarlikken umgang” kwamen haar weer eensklaps voor den geest. Ze aarzelde. Wat mocht 'r wêzen dat hum verdacht miek? Doch... al denkende meende ze toch dat 'en dienst moar 'en dienst was, en ze liep sturm den diek op — d'r over — oan d' anderen kant weer d'r af, en stond veur Miech, die in de moaneschien op 'en hek 'en piepke rookte, nog eerdats ie zag dat 'et Hanneke was.

„Wel he'k z'n lêven!” riep Miechel verrast: „da's erst 'en liefke!” Maar de jongen vervolgde niet, want hij hoorde het meisje, naar den adem hijgende, zeggen: „Miechel kom mee, voader leit slecht, loop noar den dokter; ik mot weer noar huus toe”

Meer zei Hanneke niet, maar trok den jongen zoo bij zijn buis, dat ie hoast van 't hek viel.

„Moar zeg dan wat 'r gebeurde is?” sprak Miechel weder, terwijl hij, Hanneke volgende, haar in 't beklimmen van de steile dijktrap — 'en stut ien de leinden gaf.

„Heur Miechel!” antwoordde het meisje gejaagd en nog steeds naar den adem hijgende: „gij hebt 'r schuld oan; hoe? da’

wee'k niet; moar a'jt verrechtig goed meint, loop dan wa'j loopen kunt, eerdad ie startf!"

Vort was Hanneke, oan d'anderen kant den diek weer af; en Miechel — eerdad ie liep wat ie loopen kos, bleef hij staan; zag het meisje na en . . . achter de wilgen verdwijnen. Toen, toen liep hij naar 't dorp om den last te volvoeren, doch herhaalde gedurig de vraag bij zich zelve: „Heb ik 'r schuld oan . . . ? hoe of't meugelik is!"

't Was eenige dagen later. De ongelukkige Ploegers, die ten gevolge van de overspanning en den daarop gevolgden toorn in den deerniswaardigsten toestand verkeerde, lag als wezenloos en verlamd op zijn leger. Hoewel de kunst op den lijder weinig vermocht, zoo had toch de dokter zijn hoop niet verzwegen, dat de tijd den man wel zoo ver zou brengen, dat hij, ofschoon gebrekkig, zijn leger zou kunnen verlaten.

Die hoop, zij gloeide ook in de borst van het minnende kind, dat sedert den droeven stond geen rustig uur had genoten. Wat was ze onvermoeid, het heldere knappe Hanneke; onvermoeid om den vader te helpen en te laven; onvermoeid om den gewonen huisarbeid te doen, terwijl nog sommige malen haar krachten voor de veerschuit werden verlangd, en het vee of het veld hare handreiking vorderden. Onvermoeid was ze, en schoon zij ook hulp voor den hooibouw had moeten inroepen, ze had dienzelfden morgen bij 't eerste uchtendkrieken — en dat zegt wat in 't begin van Juli — 't heuj mee ien den barg, gestoken, stoande ien 'en ton, op de halvescheid van den barg dat 't zoo'n oard had gehad.

En te midden van al die zorgen en drokten mengde er zich niet zelden een traan met de zweetparels, die haar op 't aangezicht kwamen. Ze had hem zoo lief, den man die altijd voor haar een teedere vader geweest was, ze had hem zoo innig lief; en toch, die hevige toorn, waaruit zulk een wee was ontstaan, ze had hem niet verdiend en vatte niet wat de oorzaak er van wezen kon.

't Was waar, Miechel had haar gezegd dat ze hum ien't hart

lee; Miechel had beweerd dat ze de knapste dern uit D. was; Miechel had haar 'en keer of wat ien den erm geknepen en 'en munje gestolen, moar — hoe Miechel gevaarlik kon wêzen, en hoe nou voader alleen op de gis zoo kwoad was geworden, zie, dat begreep ze niet. Ja, niet zelden liepen de tranen haar over de wangen, zoo om den treurigen toestand van haar armen vader, als om het onverdiende leed dat ze droeg, en, bad ze gedurig om behoud van den lijder, ze vroeg ook om kracht voor zich zelve, -en licht in het duister, maar besloot evenzeer om Miechel te mijden, totdat ze van vader zou weten wàt 'r verkeers was.

't Was eenige dagen later — Miechel kon er geen heugte van kriegen. Toen ie met den dokter 's oavends was komme oanloopen, had Hanneke kortaf gezeid: „Miech, ik dank oe, goa nou noar huus toe.” — „Wat is 'r dan Hanneke?” had ie gevraagd. — „Och niks,” had ze weer gezeid: „dat kan'k oe niet zeggen.” — En, toen had ie heur nog vroagen en nog is pakken willen, moar klets! was de deur toegedoan en had ie tot loon afzakke kunnen.

Van sloopen was geen zier iengekommen. — 't Was 'em krek gewêst asof zien streujzak met nêtels en diestels gevuld, en 't oorkussen 'en glujende ploat was. Ielkreis had ie oan Hanneke gedocht en zich van 'en kwiespeldurigheid as de hoare geen begriep kunne moaken, en gezêgend had ie 't darde uur noa de nacht, dat ie d'r uut kos en weer noar 't heujland.

Maar zie, Ploegers was niet gekommen en Hanneke ook niet, en 't proatje was verdig van mond tot mond gegaan, dat de veerboas, bezweit, te gauw koud woater had gedronken en heel slecht ien 'en overval lei.

As 'r is rêgen kwiem, had Miechel gedacht, en stil was hij naar 't veerhuus geloopen en had 'r geklopt.

Of ie wat helpen zou...? mergen had ie den tied um 'en vracht mee te loajen.

Dank oe! Teunes van de meulen zou 't al doen.

Hoe of ze toch ien ens zoo roar was geworden?

Doar kosten zoo dinger bestoan.

Moar of ze dan alles vergêten was — wat ie gezeid had en wat ie gemeind had, dat ook Hanneke meinde.

Och nee! iens-geheel niet, moar dat ze't niet zeggen kos, en nòg ens: dat ie nou goan most, en hoar stil loaten tot voader weer bêter zou zin.

Zóo was ie afgezakt — veur de tweede maal.

Alweer had ie 's nachts niet sloape kunnen; 't was nou gewêst asof zien streujzak met spelden en noalden bestoken was, en de dêkens van gluujend iesder woaren. Opgestoan was ie buutens-huus ien't kuule gres goan liggen en doar zoo zutjes heer iengedummeld. 't Mocht 'en uur of vier zin gewêst, toen ie deur lachen was wakker geworden.

„Hè...!!?” had Miechel gezeid.

„He'k nou alêvel!” had 't lachend geklonken: „as 'k niet bêter wiest, dan zou'k hoast denken da'j giesteroavond met 'en brom oan was thuus gekommen.” En — nadat Miechel zich de erms had gerekt en de oog' gewreven, had ie 'en lang vrouwmins noast zich gezien, 'en lillik vrouwmins, 'en heel lillik vrouwmins, met 'en neus as 'en goavel, en handen as pollêpels, en oogen as inktpotten.

't Volgende gesprek tusschen Miechel en Mie Schuiling was er gevolgd:

Miechel, kniepend met de oog': „Wat wou gij hier?”

Mie: „Brandnêtels zuuken.”

„Brandnêtels! Um oe eiges te geiselen?”

Mie, met 'en brandnêtel hitsende: „Nee, om ou veur 't boatje te kommen.”

„Loat me met vrêje!”

Mie, krek of ze kwoad wier: „D'r was 'en tied da'j dat ook niet gezeid zou hebben: loat me met vrêje...!”

Miechel, met de handen veur 't gezicht asof 'em de zon te straf was: „Best meugelik.”

„Toen ie me noaliep as 'en jonge keeshond, Mieke véur en Mieke noa; toen Mieke zoo duk de vingers ien't vuur kos stêken, undat Miechel te bang veur de hits was.”

Miechel drêjt zich um: „Nou, doar ha'j ook geen schoai bij.”

Mie geet op de horken zitten, met de pollêpels ien de schoot:

„Schoai Miech of geen schoai, da's krek allins, moar nou he'k 'r schoai bij, da'j zoo stief as 'en stoak bint. . .” Vleierend: „Ge mocht mien zoo gern, Miech. . .?”

„Da's nieuwar, gij hadt 'et op mien.”

„Nou, loawwe moar zwiegen, ik wil 't oe niet wieten; moar heur's Miechel, a'j nou wat bêters wilt doen dan ien't gres ligge sloapen, help mien dan 'en henje vol brandnêtels zuuken.”

„Ziede stoapel, wat leuter ie toch?”

Mie, met 'en karmisgezicht: „Weet ie 't dan niet van Ploegers uut 't veerhuus?”

Miechel, asof ie 'en kreupel perd ien de vlakke run zag: „Wat heij'j dóar mee van doen. . .?”

„Dat ie zoo slecht leit weet iedereen, en eergiesteroavond, da'k oan den diek stond te kieke, kwiem de dokter veurbij. „Hoe geet 't met Ploegers?” zei 'k. „Straf genoeg,” zaidie, en — toen we zoo oan 't sprêken kwammen, heurde'k dat ie as 't woare verlamd was en met nêtels most gezwiept worden. Oan 't Lége Veerhuus stoen d'r moar weinig, en dokter zei toen dat 't 'en weldoad zou wêzen as'k 'r wat heer brocht. 't Is wat te zeggen.”

Miechel, half overeind, met de ooggen ien't rond: „Hier stoen d'r veul. . . Heij'j d'r al heer gebrocht?”

„Giesteravond.”

Miechel, as ie opsteet: „'t Is wat te zeggen!”

Mie kumt ook overeind: „Wêl wat te zeggen! Zooveul verdriet van eigen kienders.”

„Eigen kienders. . .? Van Peter zien zeun he'k wel geheurd, moar had ie d'r meer nog?”

„Nou!!! en 'en fiene!”

„'En jong of een dern?”

Mie — zonder dat ze 't weet — schêl ziende: „'k Docht da'j 't peuzelje kon.”

„'t Peuzelje kon! Moar wie? . . . Sprêk, wie mein ie?”

„Heere m'n tied, al 'en joar is z' ien 't darp en ken ie Ploegers' Hanneke niet?”

Miechel griipt noar 'en nêtel en brendt zich de vingers, moar noar Mie kiekt ie niet: „Hanneke, zóo, en nuum ie die 'en peuzelje. . .!?”

Mie kiekt vreeselik schêl: 't Mot nogal niet zuunig wêzen

as 'en voader uut kwoadheid over 't slechte bestoan van zien dern, zich eiges de begoaves op 't lief hoalt."

Dit laatste had Miechel met een afgewend gelaat aangehoord; de tanden stonden hem in de lippen; maar eensklaps voor Mie post vattende, had ie geroepen: „Hanneke 'en peuzelje! Hanneke 'en slecht bestoan! Dät zu'j mien woarmoaken!"

Mie had weinig weten te zeggen; alleen dat zij 't niet helpen kos dat 'r zóo en niet anders geproat wier, moar, 't was lang 't zeggen gewèst dat ze zich met allerlei jongens afgaf; en ook de dokter zou gezeid hebben dat Ploegers, veur 't overval, Hanneke had verweten dat ze op allerlei manieren de kat ien't donkere kneep.

De kat ien't donkere kneep!

Vuurrood was Miechel bij die woorden geworden, en bij kris en kras had ie geroasd, dat 't leugens woaren en dat ie, bij hier en gunder, wel is weten wou wie zukke dinger van lasterproatjes ien't lèven riep.

Mie was er natuurlijk zoo onschuldig oan as 'en kiend ien de luiers, en had 't óok niet geleufd as Miech 't veur onwaarheid hieuw.

Moar Miech...? Miech was krek as 'en perd geworden dat de kinketting te straf zit: rebels, vremd, achteruutsloan, en soms ook als 'en kat op 'en koornzolder: loerig, gluuperig en sluuperig.

Ja, was Miechel ten opzichte van zijn oude moeder en verdere huisgenooten rebels geworden, zoodat ze niet wisten wóar 't hum kneep, geheel tegen zijn aard was hij gluups en sluups geworden. 's Oavends veural had ie 't niet loate kunnen um den diek af, schuuns langs de heg heer, achter de wilgen um, noar 't veerhuus te loopen en is te kieken, of... en, dan had 'em de kop gegluujd en 't hart gebonsd, en dan had ie wel ien't huus wille goan, um doar te kieken en te spréken... moar... um-gedrèjd was ie dan weer. — Had ze hum niet klets! de deur veur de neus digtgesmeten en loater gezeid, dat ie weg most blieden? Joa, en dan jeukten hum de vingers, en dan docht ie weer oan Mie hoe roar ze gesproken had van: peuzelje, en dat ze de kat ien't donkere kneep, en dan kreeg ie troan' ien de oog', en dan docht ie hoe ie gemeind had binnen 'en dag of

wat noast mooi Hanneke op de karmis veur de fiedel te stoan; met heur langs de kroam' te wandelen, erm ien erm; moppen en ulevellekes, en — as 'r de kroam met de gouddeus d'r was — 'en ringske met 'en rood grenoatje d'r ien, te kooppen; alles veur 't zuute bekske, moar . . . vals was 'et vrouwvolk, vals as katten!!!

Tien dagen was 't geleden; van die en deze had Miechel vernomen dat Ploegers oan 't bêteren was; verlamd was ie, moar opzitten dee ie weer en sprêken ook. Langer uuthouwen kon ie 't niet, en weten zou ie wât 'r woar was, van 't een en van 't ander.

De koekoek in moeders keukenkamer had juist halfnegen geslagen, toen Miechel met het gezegde voornemen de woning verliet.

De waai ging hij langs — umdat ie Mie niet veurbij wou — en toen op den dijk aan, den gewonen weg.

Op z'n minst had hij twintigmaal bij zich zelf de woorden herhaald, waarmee hij Hanneke zou aanspreken. Zóo:

„Bij doar eiges Hanneke! dat duut me plezier, went zie, ik heb er 't miene nie van; proaten is proaten en laster is laster, moar weten wi'k 't, eer za'k niet rusten. Zie Hanneke, erst was alles zoo mooi as 't wêzen kos, en toen hei'j 't kalf eiges ien de sloot gejoage. Woarum Hanneke? Is 'r 't een of 't ander op mien te reklemieren? Zie'k 'en kroeglooper of 'en merktjoager? Nee Hanneke, dat zie'k iens-geheel niet. 'k Zie altied kapoabel gewêst, veur m'n wark ook, en moeder leit al 'en joar lang te lamentieren da'k 'en vrouw mot nemen, moar 'en goeje. En nou Hanneke, docht ik in ou 'en goeje te veinden. Oe eugskes stoan zoo zacht, en oe erms zin wel fiender as van 'en mennigte derns, moar stark zin ze toch, dat he'k op 't heujland gezien. Zie Hanneke, zoo stond 't, en met de karmis ha'k de verkeering oan oe voader wille vroagen; en nou — nou zit 'r 'en diestel ien't heuj, die stêkt asterantoe en d'r uut mot. Zeg Hanneke, leit 't oan mien? Sprêk voor de vuust, of . . . „— moar dat zou ie heel zuutjes zeggen — „of he'k mien ien 'en glad bekske bedrogen? Speul ie mooi weer met ielkeen die Hanneke knap vindt? Ronduut Hanneke, hei'j 'en andere jong? Hei'j met mien moar gegek-scheerd? Of . . .” Joa — 't was zóo al lang genogt, hie kos toch niet toezers deursprêken. En, wât zou Hanneke zeggen?

Misschien:

„Och Miechel, geen kwoad is 'r bij mien. 'k Was op dien oavend van 't overval zoo beduusd en verlégen. Da'k ou de deur veur de neus digtsmeet, 't was umda'k hoast had, en voader zich kwoad had gemoakt umda'k ien stee van noar huus te goan, noast ou ien't gres was goan zitten. 't Is alles weer over, moar, a'j wilt verkeeren, sprék dan met voader, over 'en dag of wat, as ie wat meer op zien kracht is.”

Misschien:

„Miechel, we zin d'r achter gekommen da'j veul proats moar weinig doad hebt, en ielkeen die j'onder de oog' kriegt, wat veurproat en dan weer loopen loat; doar za'k niet van geliend wêzen. Goa moar noar Mie Schuiling.”

't Zou meugelik wêzen dat ze geheurd had, hoe ie — véur hoar — met Mie was gewêst. Moar dóarum... dat zou meer as arg, 't zou roazend kleingeistig zin.

Misschien zou ze zeggen:

„Miechel! mins! wat mein ie wel...? Denk ie umda'k 'en enje met ou vortliep en 'en oarigheid zei, da'k doarum oan trouw docht? Loop, 'k het wel wat bêters!”

Dat zou ijselik zin!

Ijselik zou 't zin! al heel ijselik!! As't zóo was dan kos Mie heur met recht 'en peuzelje nuumen; en Mie — wat zou ze d'r oan gehad hebben um van Hanneke leugens te spréken? Ze was toch niet ens zeker gewêst, dat ie hoar kende, loat stoan dat ie sjenie in heur had. Ijselik zou 't zin, méer as ijselik!!! went hie vuulde dat ie d'amoer van 't heufd tot de vuut' ien de botten had; oolik, o zoo oolik!

En Miechel liep voort. 't Was hum krek asof ie ien't gemoed wier geknepen en gebeten en gekrabd miseroabel, en hoe digter ie bij 't Lége Veerhuus kwiem, hoe roarder 't hum van binnen wier, hoe mooier dat Hanneke veur zien oogen stond, moar ook, hoe wufter ze keek en hoe ligter ze woog.

En toch — hie zou 't weten; weten wát er woar was.

Reeds eens — toen Ploegers van 't hooiland kwam — zijn wij de kleine achterdeur van 't Lêge Veerhuus binnengegaan; ook nu volgen wij Miechel, die eerst langs de voordeur heeft gedraaid, moar eindelijk tot het besluit kwam — um moar stillekes achter ien te goan; liefst wou ie toch Hanneke erst allinnig sprêken.

Een oogenblik blijft hij staan; 't bonst hem van binnen; maar de moed komt terug, en — de klink beurende, opent hij het lage deurtje en treedt behoedzaam het huis in. 't Was hem om Hanneke te doen, en toen hij nu in het duistere achterhuis stond, tastte hij verlegen in 't ronde, niet wetende hoe hij haar, zonder rumoer, zou te woord komen.

Recht tegen hum over most de gangdeur wêzen, en oan de lienkerhand 't melkkâmerke, woar ie 'en kummeke kerremelk en nôg wat — harrejennig! — gehad had. Zou ie hoar roepen...?

Maar, nauwelijks was het verhaalde den jongen door 't brein gegaan, of rechts, woar ook 'en kâmerke was — misschien wel de cel van Hanneke — doar heurde ie met 'en fluusterende stem — die 'em 'en iesbad over 't lief smeeet — de woorden:

„Jong! jong! heur ie doar niks...?”

'En andere stem, moar 'en mangeluud: „Och! ligt is 't 'en kat, die 'en muus ien de kniep houdt.”

„As't voader is was!”

„Dan zou'k gleuven Hanneke, da'j mien wat op de mouw had gesmerd; ge hebt mien gezeid, dat ie allinnig niet stoan kan.”

„Da's woar jong, da's woar; moar 'k heurde wat, en de angst beкроop mien, went as ie ou hier vond, ik geleuf dat zien lêven d'r mee ien gevoar kwiem.”

„Zien lêven!? Zou ie zoo kwoad zin as ie mien zag?”

„Och loa'k 'r van zwiegen. A'j wiest hoe 't mien vreeslik oan 't hart geet!”

„Oan 't hart!” Miechel had 'en heuffd as 'en rooje kool, en been' zoo stief as houten.

De mansstem: „Dan zu'j ook alles doen um mien gelukkig te moaken, hê Hanneke? went zôo is mien 't lêven te duuster.”

„Nou doar ku'j op rêkenen. Geen dag geet 'r um, da'k niet met weemoed oan ou denk', en bid: mocht ie hier zin!”

Peuzelje! Peuzelje!!

De mansstem: „Ie bint toch altied dezelfde. Nou Hanneke, ie wilt 'em dan geven, hê?”

„Zou'k dat niet willen!” klonk Hannekes stem, en ook klonk er nog wat, wis wat gevraagd wier: 'en munje dat smekte.

PEUZELJE! PEUZELJE!!

Stief, stokstief stond Miechel. De kat ien't donkere! Met Jan en alleman! O:

PEUZELJE! PEUZELJE!!

En — nog eenige oogenblikken stond hij stokstijf, maar toen, toen kwam het bloed sneller in werking, — de vingers begosten hum glujend te jeuken en wieren stark en straf noar de broekzak heergetrokken woar 't mes ien de schee zat.

Was dan de trouw en 't woord uut de wereld! Was dan dat darde misschien waarheid geworden: Loop, 'k het wel wat bêters!....?

En twee schreden doet hij in 't duistere voorwaarts, en de vingers hebben zich om 't mesheft gesloten. — Miech! Miech!! wat wij beginnen?

Nog éene schrede en 't mes is den zak uit. — Miech! Miech!! smiet dien duuvel noar buuten!

't Mes in de rechterhand geklemd, is hij genoodzaakt de linker op 't hart te drukken, went — 't sleet hum van binnen asof't 'en dorsvlêgel was.

Miech! Miech!! luuster links; die vlêgel sleet God!

De hand, die 't mesheft omklemt, sluit er zich minder krampachtig omheen; 't was asof de stem van zien gesturven voader klonk, zooas ie veur 't letst sprak:

„Jong, hou oe oan God vast! Lêf rein! dan zien w'ons weer ien den hemel.”

Den hemel! — Moar heur, nog éns bloast de duuvel: weer klinkt 'r 'en munje; weer heurt ie geproat, nog zuuter as sukker.

Miech! heur liever noar de vlêgel. Heur noar oe vader! Zie gunds oe moeder; zie, ze kiekte ou zoo smêkend oan. Miech! hou dat mes weg. Vort 'r mee! Nog ens Miechel! smiet dien duuvel uut 't lief! Vort... vort!

Vort! Goddank! 't was asof ie stark oan 't wammes wier getrokken. Vort! joa vort liep ie; 't mes weer op zak; den dêl af; 't deurtje uut, en — toen ie buuten kwiem waar de sterren oan de lucht blonken, toen — toen blonk 'r ook wat in zien oogen krek as dauwdrôpkes 's mergens op de bluumpkes.

Gelukkig voor Miechel dat hij vertrokken was, want, zoo hij nog eenige oogenblikken getoefd had, wij vreezen of zijn duuvelje hem ook de baas zou geworden zijn.

Hanneke had wel gearzeld, doch er eindelijk in toegestemd om haar bezoeker, indien hij zich stil hield, 's nachts te herbergen: „ze zou 'em wel te sloape leggen.”

Deze woorden — indien hij ze gehoord had — ze hadden den boerenknaap wellicht tot een rampzalig uiterste kunnen voeren, want immers, Miechel heeft niet begrepen, ja zelfs niet vermoed, dat de bezoeker van Hanneke haar beminde broeder Peter, de verstooten zoon van Arie Ploegers was.

Verstooten? Ziehier, zoo kort mogelijk, de oorzaak:

Op de pachthoeve waar Ploegers vóór zijn komst naar D. woonde, hield hij een arbeider, terwijl ook Peter hem behulpzaam was.

Huibert was 'en lillikke schroale vent, met 'en kokkerige neus en 'en kop met hoar as van 'en verreke. Hanneke was tegen alle minsen vrindelik, en doarum ook tegen Huibert, dien ze zelfs de hand boven 't heufd hieuw, umdat ie zoo weinig véur zich had en deur anderen veur 't lepke wier gehouwen. Nou meende Huibert, die van zich eiges docht dat ie 'en heele piet was, dat z'en oog op 'em had.

Dát ku'j begriepen! Moar — toen Hanneke 't ien de goat' had gekregen, en 'em gezeid had dat ie wiezer most zin en zich niks ien't heufd hangen, umdat z'em kos uutstoan moar ook geen spier meer, toen was Huibert zoo mal as 'en schoap geworden, en had gebleêrd veul niet genogt en gelammientierd meer as meer. 't Had niet geholpen, moar Hanneke was 't zoo muu geworden, dat ze bruur Peter had oangezêtz um Huibert is, zonder viezevoazen, de waarheid te zeggen.

Dat had Peter gedoan; kort en goed had ie gezeid dat Hanneke hum liever op de hakken as op de tējen zag; dat ze krek,

zooveel van hum hieuw as van 'en slek ien de kool, of 'en hoar ien de mêlpap; die ie hum roaide de gekheid te loaten, of dat zien paspoort anders zou worden geteikend, went, dat ie dan voader 't gesjenk is vertellen zou.

Huiberts neus was as 'en eerdappel geworden en zien hoar was overeind goan stoan as van 'en stêkelverken. Weinig had ie gezeid, moar de nijd had ie oan Hanneke en veural oan Peter gekregen.

't Was roar gewêst, moar Peter had al meer en meer gezien dat voader, die van nature best en goed moar stroef en gellig van oard was, al stroever en grommiger wier. Hoe 'et kiem dat begreep ie niet.

Goandeweg was 'et nei-joar geworden en Peter, die dukkels met Hanneke over voaders stroefheid had gesproken, en ook dukkels gezeid had dat ie „'t woarum” is zou vroagen, kwam, toen ie zien voader met: „Alle zêgen in 't nei-joar,” de hand had toegestoken, en koel: „Van's gelieken,” had weergekregen, digterbij en vroeg zoo bedoard as ie kos, of voader wat op hum te reklemieren had, en woarum ie zoo stroef en onvrindelik was.

Toen — toen was't losgekomen! Van luiheid en allerlei dinger had Ploegers zien Peter beschuldigd.

„Da'j ien de kroeg loopt!” had Oarie gezeid: „da'j ou met de derns van de mulder afgêft, die zoo ligt zin as veeren; da'j niet pruft 'en enkel dröpke as 't zoo uutkomt, doar 'k toch niet groot mee op heb, moar da'j de kloare met volle flessen ien huus hoalt, en ligt te jassen of pandoeren um grof geld da'j wel niet anders kunt kriegen as op slinkse wêgen.”

Dat had Ploegers gezeid, en Peter had gestoan asof 'em de grond as pap onder de vuut' wier.

„Leugens! allemoal leugens!” had hij eindelijk geroepen. Moar Ploegers had bêter geweten dat 't geen leugens woaren. Hier, ien de loaj van 't kammenet, had ie 't smerrige spul koarten nog, dat ie ens ien Peters wammes gevonden had; hier, hier had ie de fles met kloare nog, die ie veur 'en dag of tien bij Peters cel onder 't heuj had gevonden. Toen had ie 'r niet van sprêke willen umdat ie bang veur 't koken van zien bloed was gewêst, moar nou, nou Peter d'r eiges van sprak, nou . . . en Ploegers

was buuten zich eiges van kwoadheid geroakt, en Peter had gebêfd, moar alles veur toeval en laster verkloard; en Ploegers was deur Peters verstoktheid as roazend geworden, en had getierd en gescholden dat 't 'en ijselikeid was, en — vuul en woedend had ie zien jong 'en slag gegeven, dat ie gesoesd had.

Wit, spierwit was Peter geworden; 'en slag! wel verdrêjd!! 'en slag! afgestampt!! en, oakelik was't, moar vreemd was't niet — Peter had voaders bloed ien't lief — Ploegers had den slag weerumgekregen.

Hanneke was komme toeschieten, en ze had alles en toch niks gezien: 'en rooje briesende voader; 'en witte trillende bruur; ze had geheurd de stem van den erste: „Vervluukte jong! pak oe 't huus uut a'j niet wil da'k 'en moord doe!” Ze had Peter 't heufd zien drêjen asof 'et doarbinnen niet plus was; moar vort was ie gesturmd, hoar veurbij. Greinende was ze toen toegeschoten en had gezucht en gebêjen; moar sluite! — roazender en roazender was Ploegers geworden: „Deur mien jong, deur mien eigen kiend gesloagen,” had ie geschrâuwd; en.... gesmeten en gekletst had ie alles wat 'em veur d' oandacht kwiem, totdat ie eindelijk nog roarder gebêfd en zoo vremd met de oog' getrokken had, zoo dat ie ien begoaves beruurd op den vloer was neergesloagen.

Zoo was 't gekommen. — Ijselik nieuwar? En, toen Ploegers weer zoogoed als bêter was, toen had ie ien't huus niet blieve kunnen waarin zooveul gebeurd was; toen was ie noar D. getrokken en had Huibert loate goan. Met Hanneke ging ie vort, moar over Peter sprak ie nooit.

Ja, Peter had het gewaagd de vaderlijke woning opnieuw te betreden. Ter plaatse waar hij zich na dien noodlottigen nieuwjaarsdag had opgehouden, was hij door de tusschenkomst der zuster, die hem zoo innig liefhad, op de hoogte van vaders gesteldheid gebleven. Bitter had de jongen, die door de lasterlijkste beschuldiging en een samenloop van noodlottige omstandigheden in opstand tegen zijn vader kwam, geweend. Peter had bitter geweend, en gedurig had hij het voornemen opgevat om met

berouw en ootmoed tot den beleedigden vader weder te keeren, hem vergiffenis af te smeeken en hem van de valscheit der vermoedens nogmaals de verzekering te geven. Helaas! die goede voornemens hadden schipbreuk geleden op het hem maar al te zeer bekende karakter van den vader, die, zonder de klaarste tegenbewijzen — ook bij het bitterst berouw — nimmer vergiffenis zou schenken. Bitter had hij geweend, want vaders toestand, waarvan Hanneke hem onderrichtte, had hem erg bedroefd; maar nu, zonder nog van zijn laatste overval kennis te hebben bekomen, had hij zich eensklaps naar D. gespoed, dewijl een treffend bewijs zijner onschuld hem als door God was geschonken.

De woorden: „Nou Hanneke, ie wilt 'em dan geven?” welke Miechel — omdat er een zoen op gevolgd was — een „peuzelje! peuzelje!” ontlokten, hadden op een brief gedoeld, die Peter den vorigen dag was ter hand gesteld. Hier volgt hij, juist zooals ie gesteld was:

„Vrient Peter! ik heef je niet Kunnen leien om Dat Ik van Haneke hieuw en Jij mijn in de Weg Sting. Ik heef een Pleuris gehad en Woerd dat De dokter is zijt dat Ik krab aan bin, nou heb de dommeneer gezijt en geSproken van de Rijnhijd van Geweten. Ikke bin nou bang as ik in Den heemel kom dat ikke weerom mot, want ik heef je vader opgehist om UE de deur uit te krijgen, voor vrijaf met Haneke en heef een spul kaarten In je Zak gestobt en ook ja neever in het hooi. Ik heef vroeging en ook benouwdhijd voor God de vader. Deze sgrrijf Ik op bet, omdat Ik nog Sgrrijven kan, maar Zwak bin ik En kan niet Langer sgrrijven maar sgrrijf toch om Mijn te vergeeven als dan de dommeneer zijt, God ook vergeeft; nou zal ik ijdigen als of er niks gebeurd is, en dawwe in den Heemel mekare de Hand geven, zoo as gezijt is, de groetenisse ook aan Haneke die Ik lief had.

„UE. vrient Huibert Pols.”

Die regelen, die jammerlijk gestelde regelen, ze hadden Peter diep getroffen en met blijdschap vervuld. Naar Huibert was hij heengesneld; zijn vermagerde hand had hij gedrukt; den ster-

vende vergiffenis geschonken, met de bede aan God, dat ze ook hem mocht worden verleend voor een grooter kwaad waartoe hem de laster gebracht had.

Drie dagen waren er na den avond verlopen toen wij Miechel het gesprek van Hanneke en Peter zagen beluisteren. Gedurende dien tijd had de zuster haar broeder in het achterhuis geherbergd en van het noodige voorzien, gestadig op een geschikt oogenblik lettende, waarin zij den vader deelgenoot van Huiberts brief zou kunnen maken.

't Was na den middag.

Ploegers had 'en bietje riest met 'en stukske kalfsvleis gegêten. 't Had goed gesmoakt; 'en bietje gesloopen had ie toen, en nou wakker geworden, zei ie, dat ie dorst had en wel 'en kummeke thee wou. De theepot stond bij 't vuur op de ploat, en, of Hanneke met opzet 'en mooi pronkkummeke van de broodkast nam, ien stee van 'en wit dat er ien stond — 'k weet niet, moar zooveul is zeker, ze nam 'et, schonk 'et vol, dee d'r 'en kluitje ien, toen wat melk, en brocht 'et oan voader.

Kracht om het aan te vatten had Ploegers niet, maar zie, terwijl hij den blik op het kommetje wierp dat Hanneke hem aan de lippen wilde brengen, trok hij het hoofd terug, bleef er op staren, en zei met een zwakke en bewogen stem: „Lêf gelukkig!”

„Leef gelukkig!” die woorden had Ploegers op het kommetje gelezen, het kommetje dat zijn Peter hem eenige jaren geleden van de kermis had meegebracht.

„Lêf gelukkig!” herhaalde hij langzaam, en trilde wonderlijk met het hoofd, en verbergde zijn aangezicht in het kussen.

Het kommetje, waarvan de aanblik den vader zoozeer had getroffen, werd door Hanneke op de tafel gezet, en terwijl het meisje zich daarna op den stoel voor de bedstee plaatste, nam zij vaders machteloze hand in de hare, en zeide zacht en gevoelig:

„Voader, da's nog 'en köpke van Peter.”

„Lêf gelukkig!” klonk het weder uit Ploegers' mond: „Lêf gelukkig! 'en wuns! en 't lêven verbrêken!”

„'t Was toch zoo'n goeje jong, voader. Hie had oe zoo lief; hie meinde 't zoo best; alleen was ie driftig.”

„Driftig! sprêk doar niet van, da's 't bloed — moar geen zonde.”

„'t Leidt tot de zonde, voader; en hij die oe 't kummeke gaf, het 'et geteund, moar kwient ook van harteer.”

„Lêf gelukkig!” murmelde de vader weder en voegde er langzaam bij: „God het mien bezocht ien de kienders die 'k liefhad en ien't bloed dat te straf geet.”

Aan eigen rechtvaardiging dacht Hanneke niet. In de overtuiging niets kwaads tegen den dierbare te hebben bedreven, was zij er slechts op uit om vaders liefde voor Peter te winnen, en met een stem zoo lieflijk als roerend, sprak zij van vroegere dagen toen Peter zijn goeden aard zoo dikwijls getoond had.

Gode zij dank! Ploegers hoorde haar spreken, en zelfs geen plooi van wrevel was er op zijn gelaat te bespeuren.

Hanneke ging verder, en herinnerde den vader op verstandige wijze aan den ongelukkigen nieuwardsdag, waaruit zooveel jammer geboren werd. Zij sprak van de mogelijkheid dat valsche oorblazingen Peter hadden zwart gemaakt, totdat zij ten laatste — inwendig juichende om de kalme stemming waarin haar vader bleef — den brief te voorschijn haalde en dien duidelijk en langzaam voorlas.

Wanneer de weinige trekken voldoende waren waarmede wij vroeger het karakter van Ploegers poogden te schetsen, dan beseft men dat de inhoud van Huiberts brief den lijder ontzettend moest treffen.

Een onrecht hèm aangedaan, had immer zijn bloed aan 't koken gebracht, en hoe vaak hij ook den strijd tegen dien hartstocht had aangevangen, meestal was hij zijn slachtoffer geworden, zooals wij zagen met de opvattingen tegen zijn kinderen, tot zijn eigen verderf. Ploegers wist het maar al te wel, dat de toorn bij miskennis ook hèm in vroegere jaren niet zelden tot daden had gevoerd, die hij in bedaarde oogenblikken als grove zonden aan God had beleden; en nu, nu besepte hij volkomen, hoe het vergriep van zijn zoon, bij de grievendste miskennis, een zonde was waarvoor de Hemelsche Vader hèm — ondanks zich zelve — bewaard had.

Nog had Hanneke den brief niet geheel ten einde gelezen, toen zij reeds bespeurde hoe een zenuwachtig trillen den zwakke had aangegrepen. Was zij wellicht te ver gegaan? Had zij den

kranke moeten sparen? — Doch neen, Peter moest vaders liefde herwinnen en vergiffenis bekomen, waarna zij ook voor zich zelve zou kunnen spreken, om zich te rechtvaardigen van den blaam die er op haar moest geworpen zijn.

„A'j is wiest voader, hoe de erme jong wee ien't gemoed het,” sprak ze fluisterend: „Och! ie hebt gezien hoe 't vuule leugens gewèst zin die 'em tot vergriep brochten. Zeg... beste voader, zeg... as ie... is hier was, en oe um vergèving smèkte, zeg, dan zou'j 'em toch niet langer verschoppen? Zou'j dan niet zeggen, krek as de voader van den verloren zeun: hie was verloren en is weer gevonden?”

't Heufd van voader schudde nog wel, moar hie zee toch: „Peter! Peter!” En Hanneke liep op de tējen noar de deur, en smuuspelde: „Peter.” En toen — toen kwam 'r een de keukenkamer binnen die al lang achter de deur had gestoan, en, hand ien hand met zien zuster op de bedstee toetrad.

Peter bleef zonder sprēken veur de bedstee stoan. Ploegers, met de oog' noar 't binnenst gekeerd, bleef ook stil, en Hanneke — die vochtig ien de oog' wier — trok heur erme bruur oan 't pand van zien woames asof ze zeggen wou: Sprēk dan Peter, 't is nou de tied.

't Was tied, hoog tied! Moar Peter, die wel honderdmoal van te veuren gedocht had: dit za'k zeggen en zoo za'k sprēken, sprak nog geen woord; 't was hum asof er 'en brok ien de kēl zat... Wat zag zien goeje voader d'r iesig vervallen uut!

En Hanneke trok alweer en fluusterde: „Toe dan, hij 's nou zoo kalm.” Moar, Hanneke wist niet, dat, toen zij um Peter te roepen van 't bed was gegoan, 'en ander man met moagere vingers — die al lang ien huus had geloerd — d'r op was gestapt en voader zoo stil miek.

En Peter vermande zich, en as ie zich neerboog tot voader, dan fluusterde ie 'en paar woorden die Hanneke niet verstoan kos, moar, ze zag wel dat er ien voaders hand nog 'en kleine trilling kwiem, ien de hand die anders zoo slap was.

„Vat 'em zien hand ook,” fluusterde Hanneke. En Peter greep de dorre vingers van voader met de hand — dezelfde hand waarmee hie hum snood, moar ien drift, had getroffen.

„Voader, voader, vergéf mien...? Voader, ik heb zoo bitter misdoan!” klonk 't droevig en oakelik sterk.

Maar... of de voader den handdruk gevoeld en of hij de woorden van den berouwhebbenden Peter verstaan had, zijn kinderen vernamen het niet. Roerloos bleef Arie Ploegers liggen; geen woord kwam er meer over zijn lippen; in een vernieuwden en heimelijken aanval van den bekenden vijand werd de zwakke vermeesterd.

Azien en woater helpen niemeer as 't lief ien de kneukels van de dood leit. Dokters, aldat ze 't heufd nog voller as d'r boekenkast hebben, ze kieken op d'r neus as 't spulleke uut is, en de woorden: „'t Is afgelooopen,” kniepen ze de kél uut asof ze gestrópt zin.

„'t Is afgelooopen,” die woorden vernamen Peter en Hanneke nog geen half uur later uit den mond van den geneesheer, en zij staarden somber vóor zich.

„Houdt je maar kalm!” klonk het ten afscheid uit denzelfden mond; maar, toen de deur achter den goedigen raadgever was digtgevallen, toen weenden ze luide, Peter en Hanneke: ze hadden geen vader meer op aarde; ze hadden den dierbare zien kwijnen, en vernietigen door een duiveltje in 't bloed, dat, aangehitst door een gevaarlijker duiveltje, een duiveltje dat lacht en jubelt bij 't verstoren van huiselijk geluk, oudervreugde of huwelijksheil, zich een troon vest op de puinhoopen van liefde en eendracht, en, evenals 't kriegende kriegeske, overal kriegt, maar slecht zich laat vangen, en — altijd weer voort is. O! hoeveel zou Peter voor slechts één handdruk, hoeveel zou Hanneke voor één vriendelijk en verklarend woord van vader gegeven hebben! Vader was gestorven, en Peter wist niet of zijn heengaan in vrede geweest was. Vader was dood, en Hanneke zuchtte: „Ha'k moar eerder gesproken. Wie weet wát ie docht!” En ze treurden de weezen, maar vonden troost in het denkbeeld: God weet alles, Hij kent den schuldige zoowel als den reine; den eerste schenkt Hij vergiffenis bij waarachtig berouw, de laatste deelt in Zijn liefde wat ook de laster mag blazen.

't Is kermis in 't dorp. Aan den voet van den dijk staan, evenals bezijden den kerkweg, de koekkramen en tafeltjes die een bonte rij vormen met haar zusters van Neurenburger inhoud, benevens de hakblokken die zich nauw aan den onveranderlijken mallemlen sluiten, waarin de jongens op ongeblinddoekte paarden rijden die nooit dol worden, en de meisjes in baksleden glijden zonder dat 'r sneeuw is.

't Is kermis in 't dorp. Wie zou het wraken dat ook de arme daglooner evenals de rijkere landbouwer zich één dag in het jaar aan betamelijk genieten overgeeft? Welk verstandig mensch zal het wee over den daglooner uitspreken, die met moeder de vrouw en al de springers, groot en klein, naar de kermis trekt, en het met zorg gespaarde kermisgeld verdeelt, om: veur moeder zes stoale vurken ien't huushouwen; veur Ka 'en pépermuntdeuske; veur Albert 'en piepekop; veur Geurtje 'en spiegelje; veur Gijske 'en kniepmes; veur Jenneke 'en stooterspupke, en ten slotte 'en tienstuivers-koek veur allegoar te koopen? Wie zal het hem euvel duiden dat hij vijf centen utleit um de kleintjes ien de meulen te zetten, en 'en kleinigheid nog, um te zien of Albert zoo handig ien't koekhakken is as hij 't was in zijn tied? Wie zal het ach! en wee! over de kermis uitspreken, de kermis op 't land, wanneer ze in reinheid des harten gevierd wordt? Laat ze zelfs binnegaan in de herberg: twaalf lampen aan den zolder — ongekende verlichting! 'en vedel en klarinet — keurige harmonie! 'en gléske bier voor den geringe, 'en fles wien voor den rijke; 'en „oavandeu," 'en „sjassedewiet," — wat zou het schaden? Neen, we gingen niet te ver met ook de herberg binnen te treden; een hopsasa in eer en deugd is geen zonde, al zijn er ijveraars, die — bij volgeladen tafels en onversneden wijnen, in 't vette der aarde — den mindere zoo gaarne elk levensgenot ontzeggen, behalve zulk een dat hij nimmer genieten zal. Neen, we gingen niet te ver; maar helaas! daarbinnen die herberg blijft het maar zelden zooals wij het zagen. Daar sluipen wezentjes met bokspootjes binnen die prikken met hun hoorntjes en kwispelen met hun staartjes, en, om die van verre te houden, daarom vloeit ons de zucht van de lippen: mocht de onzieke-lijke philanthropie zich ook met onze dorpskermissen bezig houden;

mocht ze het goede er van bewaren of wijzigen, maar het kwade en zondige zoeken te voorkomen door gepast, door degelijk vermaak, en de kermis alzoo in een recht nuttig en vroolijk volksfeest herscheppen!

't Is kermis in 't dorp. De pas gerezen September-zon trekt langzaam den nevel op die de velden bedekt. De luifels der kramen zijn nog gesloten; en de groote honden die het kermisvolk dienen, loopen snuffelend rond en houden den pastoriehaan met zijn dames op een eerbiedigen afstand, die anders gewoon zijn een morgenwandeling tot voor de herberg te maken, waar de afval der voerbakken niet zelden een hartigen pik achterlaat.

Op het oogenblik dat de doodgraver — 't is zeven uren — het klokketouw trekt en der gemeente verkondigt dat vriend Hein zich aan geen kermissen stoort, komt door de achter- of schuurdeur der herberg een jonkman naar buiten die schichtig in 't rond ziet en de pet diep in de oogen drukt.

't Is Mielchel; giesteroavond het ie karmis gehouwen, went 'en karmis verzet de zinnen. Mie was ook ien de vreugd; ze had er veul bêter as anders uitgezien. Ze had hum verlokst tot 'en „schotse-drie,” en willen traktieren ook; moar, dat had ie niet gewild, en hij had getraktierd op krek wat ze lustte — geen bier, geen wien — rood met sukker! En ze was al knapper geworden! Wat had ze de slag um 't hart te verlochten. Mielchel had nog ens, en nòg ens gedanst, en nòg ens gepruufd, ook annies. Verdréjd! hie was zoo tierelierig en zoo lochtig geworden as ie in geen tiedlang gewést was. En Mie was bij 'em gebleven, en ze hadden is gekuierd buuten.... en ze woaren weer noar binne gegoan.... en Mielchel had toen noast Mie ien 'en schip gezeuten woarmee ze lavierde; en 't was schiemerig geworden.... zoo roar.... zoo benauwderig, en toen.... toen most ie ien sloap zin gevallen.... ien de schuur van de harbarg, woar ie ien't heuj was wakker geworden.

De doodgraver ging al voort met het metaal in den toren te doen brommen.

Lienks op 't karkhof had ie giesteroavond 'en graf motte groaven, ien stee van te kunne dansen. Albeneur! bêter ver-

dienen as verteren. Krek op de moat van 't meziek dat gunds uut de harbarg had geklonken, had ie spoaje kunnen; 't was nooit zoo oarig gegoan, en de kuul was zoo goed as veur den beste.

Miechel liep nog zoo'n bietje drêjerig den diek op. Dat klokkesjenk vervêlde hum gluuwend; heel andere meziek as van giesteroavend. Veuuruit! Moeder zou niet weten woar ie gezeuten had...

MIE! veuruit!

Met de oogen naar den grond liep Miechel voort; en — was het beeld van de lange Mie hem onwillekeurig met een spottenden lach voor den geest getreden, een schok voer hem door de leden, toen hij, een tred vóór zich vernemende, opzag, en haar ontwaarde met wie hij had kermis gehouden.

„Hoe is 't, hei'j de sloap al wakker?” riep de lange deerne den jongen reeds van verre toe en nadertredende, vatte ze hem bij den arm, en fluusterde wat, en smuuspelde wat, en Miechel zei niks, went, hie was nog zoo soezig.

„Kom loop is mee,” zei Mie na eenig zwijgen: „Zie, doar kommen ze van 't Lège Veerhuus. Zie, Joapik de veldwachter geet veurop, de meister achter hum oan. Kom, bij 't hek van 't karkhof ku'j alles goed zien.”

Ondanks zich zelve keerde Miechel aan den arm van Mie op zijn weg terug; terug, voorbij de kramen die de luifels nog neer hadden; terug, voorbij de herberg waar hij vernacht had; en, bij het hek van 't kerkhof gekomen, drong Mie hem tegen den hekpost aan, bleef aan zijn zij, en fluusterde, terwijl ze wonderlijk lachte: „Dat had den Ploegers ook niet gedocht, dat zien eigen kienders hum den dood zouwen doen.”

„Hé?” zei Miechel, die 't niet best verstaan had.

„Dat de erme man deur de slechtheid van zien kienders nou ien de kiest leit,” fluusterde de deerne weder: „Ha'k geen recht Miechel, toen 'k zei — um van den jong niet te sprêken — dat die Hanneke 'en peuzelje was?”

Miechel kreeg 'en oakelig gevuul, moar kon niks antwoorden. — Hanneke! Had ie niet eiges de waarheid geheurd: had ie niet eiges d'onderveinding gekregen dat ze de kat ien't duustere kneep, en dat z'ien 'en mooi bekske 'en tong had die nog valser as vals was?

Nog altijd dreunt het klokgelui. Zie, langzaam nadert de trein. Joapik de veldwachter doet bij de intrede van het lindenlaantje dat op het kerkhof uitloopt, de jongens uiteengaan, de jongens die met dezelfde pret 'en kerl met 'en oap, of 'en urgel met drèjende pupkes, as 'en begroafenis zien.

Meester, met den zwarten mantel om en den langen slier aan zijn hoed, ziet deftig in 't rond; juist achter hem aan rijdt de boerenwagen waarop de zesplank staat waarvan de meeste menschen zoo'n afkeer hebben, maar, zooals er toch voor het grootste deel der stervelingen zeker een zal getimmerd worden. Zie, vóór den wagen zit de voerman, en achterop, bezijden het hoofdeinde der kist, zitten twee vrouwen in zwarte kappen gedoken; een harer houdt een witten zakdoek voor de oogen gedrukt. Achter den wagen volgt een twintigtal mannen; den eerste ter rechterzijde zijn de oogleden gezwollen, en terwijl hij den blik strak op het wentelende wagenrad houdt gevestigd, verneemt zijn nevenman niet zelden een pijnlijken zucht.

De wagen is het hek genaderd; de trein staat stil; een kleine ladder wordt tegen het voertuig geplaatst; de vrouwen staan op, en klimmen af. Eenigen der mannen, die achteraan liepen, slaan de handen aan 't werk en brengen de kist van den wagen naar de lijkbaar, die aan de binnenzijde van 't hek gereed staat. Weer gaat de veldwachter met den meester vooruit; twaalf dragers torschen den zielloozen broeder met zijn laatste woning; de vrouwen volgen, de overige mannen volgen haar. Aan den grafkuil genaderd wordt het zwarte kleed van de kist genomen; de dragers plaatsen de kist op de houten, die over den kuil zijn gelegd; de houten worden weggetrokken; met touwen viert men het lijkomhulsel zachtken naar beneden; . . . daar ploffen aardkluiten, dof en somber; daar zegt de meester ten laatste: dat familie en vrienden voor de laatste eer aan den overledene bezeugen worden bedankt; daar worden de hoeden die straks werden afgenomen weer opgezet; men trekt terug, en . . . terwijl de jongste der vrouwen den wagen weer zal beklimmen, treedt een lange en plumpe deerne die een jonkman in den arm hangt, zoo ter zijde, dat de bedroefde het paar moet bemerken. Door het tranenfloers heen ziet Hanneke Ploegers den jongen, dien

men haar vader eertijds moest hebben verdacht gemaakt; ze ziet Michiel dien ze liefhad daar staan, met een onverschillig gelaat en met doffen blik; ze ziet een andere naast hem. . . . een andere! En ze neemt weer plaats op den wagen, en — had ze in 't heenrijden geweest, ze schreide nog meer op den droeven terugtocht: haar vader had ze verloren, verloren zonder van zijn achtung verzekerd te zijn; en ze had ook den jongen verloren, aan wiens trouw en reinheid ze nooit had getwijfeld.

Aan den avond van den dag, die met het gebrom der doods-klok was begroet, krasten de kermisvedels voor de laatste maal. De kermisduiveltjes, aan wie, met de kermis-onschuld medegekomen, den vorigen dag de vrije toegang gegund was en die niet krachtig — doch met verstand — waren ter deure geweest, ze traden moediger te voorschijn. Ze grinnikten en goechelden en gilden luide; ze verscholen zich in de dranken, kropen tusschen de balancé's, en namen plaats, zonder schroom, op de lippen der kermisgasten.

Ze hadden schik de dorpelingen; sommigen, ja, in den eenvoud des harten, met klaren blik; maar het meerendeel, helaas! turend door een nevel, die al zwaarder en zwaarder werd en alle licht met zijn sluier omhulde.

Ze hadden schik de dorpelingen; daaronder velen wien in den vroegen morgen, voor de laatste eer aan den overledene bewezen, was dank gezegd. Ze hadden schik. — Doch, Peter en Hanneke, zij juichten niet bij 't maatgeklank dat in den stillen avond over de weiden klonk.

Ze hadden 't ien huus te benauwd gehad. Ze woaren noar buuten gogoan en hadden gegreind, bitter en veul, en woare goan zitten ien't kuule gres oan den Rien-kant, digt bij de plek waar Michiel nog kort gelêjen gevraagd had: of zij hum mocht liejen zoo as hie van hoar hieuw.

Kuuler was 't geworden, en Peter had 't goed gedocht um noar huus te goan. Met de hand onder 't heufd was Peter ten leste ien sloap gevallen. Hanneke had 'et gezien, en stillekes, doodstillekes had z'en doek um 't heufd gesloagen en was ze nog ens de deur uutgelopen. Woar most ze noar toe. . . ? Och!

ze wiest 'et niet. Miechel was 't die heur veur den geist sting. Ze had gemeind dat de tied alles met hum ien't geliek zou brengen; moar, voader was dood, en, zoomin veur zich eiges as veur Miechel had ze sprêke kunnen. Miechel! — ze had hum 's mergens ien 'en zwonk zoo roar en met 'en andere dern gezien; ze most, ze zou hum sprêken; ze most, ze zou hum de toedracht vertellen; ze zou . . .

Maar, nu ze wilde en zou, nu had ze den moed niet om zich naar zijn woning te spoeden. De weerden liep ze rond, nu aan den Rijn-kant, dan weder op den dijk aan. Eindelijk, zie, daar treedt ze de wilgen langs, de dijkglooing op, en daalt aan de andere zijde. Licht schemert er in de woning waar Miech met zijn moeder woont. Ze nadert het huis; de luiken zijn maar ten halve gesloten; langzaam treedt ze toe. Met de hand boven haar oogen blikte ze naar binnen. Knikkebollend zit een bejaarde vrouw naast haar rustend spinnewiel; nog houdt ze 't vlas in haar hand, maar de draad is gebroken . . . Miech is er niet.

Zal Hanneke die oude wekken? zal ze haar vragen? zal ze haar zeggen . . .? Neen, ze treedt terug en hoort de vedeltonen sterker die op den adem van een opstekend koeltje haar worden overgebracht. Daarheen, daarheen wordt ze getrokken met onwederstaanbare kracht. Kermisvreugde, — hoe stuit ze haar tegen de borst; en toch, toch wendt ze haar schreden naar de plaats der blijdschap. Ze wil zien, of hij . . . of Miechel . . . er is; en — nog meer verbergt zij haar gelaat in den doek, dien ze zich om het hoofd sloeg.

Nader en nader klinken de muziektonen. Hanneke is de herberg genaderd. Een benauwde lucht dringt uit de opgeschoven ramen haar tegen. In de meening dat niemand haar ziet slaat ze den blik naar binnen. Langs de hoofden van een boerenknaap en zijn kermisgezellin — die, met den rug naar het raam en tegen elkander geleund, er vóór zijn gezeten — dwalen de oogen van 't meisje de danszaal in 't ronde. Hier . . . daar . . .? neen, Miechel ziet zij er niet.

Een flauwe hoop flikkert op in haar harte, en sterker buigt ze het hoofd naar voren om zich geheel te overtuigen; doch ook terzelfdertijd klinkt een plompe stem haar van ter zij in

de ooren, een stem die grinnekend vraagt: of ze de rouwtied al uut het?

't Was de zoon van den boer die 's morgens zijn wagen voor de begrafenis had afgestaan. Terwijl Hanneke, hevig ontsteld, den arm van den vrager die haar slanke leest wilde omvatten, zocht af te keeren, wendden de hoofden voor het venster, binnen de kroeg — door het gepraat opmerkzaam geworden — zich om, en blikte Miechel in de oogen der reinheid, door een floers van bedwelming en laster henen, en zag Hanneke het verhitte gelaat van hem dien ze zocht, en die nu — zij kreeg de volkomen zekerheid — voor haar verloren, geheel verloren was.

Dat oogenblik der herkenning 't was een zien, gevoelen, losrukken en voortijlen van Hanneke, in 't zelfde tijdstip. Ze snelde voort de reine en schoone, en te midden der dartele tonen die haar uit de herberg als najoegen, hoorde zij weder 't gebrom der doodsklok als in den morgen; en zag zij haar stervenden vader; en zag zij den beminde zooals hij voorheen, doch ook zooals hij haar straks in de oogen had gezien. Zij snelde voort; en in de weerden hoorde zij 't kriekske kriecken, rechts en links, maar gelukkig! zij zag de giftige tong der lange deerne het venijn niet in de ooren van Miechel spuwen; gelukkig! zij hoorde die woorden niet: „'s Mergens bij de kiest van 'en voader, 's oavends op de loer veur 'en harbarg — zeg, zou 'r grooter schandoal ien't derp wel wêzen?”

Acht jaren zijn voorbijgegaan.

't Is een donkere winteravond. De scherpe noordoostenwind blaast ijskoud over de weiden en tegen de ruiten van 't Lêge Veerhuus. De deur der woning wordt van binnen geopend en een zwarte gedaante treedt, met een lantaarn in de hand, naar buiten. Haastig slaat zij den berijpten weg in die langs greppels en ontakte knotwilgen naar den dijk voert. De dijkhelling is glad; ternauwernood gelukt het haar den top te bereiken. Even blijft zij staan en hijgt naar den adem. Straks vervolgt ze haar pad dat slechts flauw door het lantaarnschijnsel verlicht wordt.

Bij den grooten lindeboom daalt ze behoedzaam en niet zonder gevaar den steilen dijk weder af; zij komt beneden. Ginds moet ze wezen, ginds, waar ze de oude niet meer slapende bij haar spinnewiel met den gebroken draad in hare handen zal ontdekken; ginds moet ze zijn in de woning waaruit die oude vrouw al spoedig naar den Gods-akker werd gedragen, dewijl de draad der liefde in hare woning, door twist en bitter hartzeer, mede op 't wreedste verbroken werd. Ze wil Miechel bezoeken, Miechel die wel genoodzaakt is geweest een vrouw tot de zijne te nemen, een vrouw die hem in stee van gelukkig, rampzalig zou maken. In de woning wil ze zijn waar een slordige huisvrouw den man tot een dronkaard gemaakt, de welvaart verjaagd en den honger naar binnen heeft gelokt; waar een ziekbed der armoede in een doodsbed staat herschepen te worden; waar zes hulpeloze wichten, onbewust van hun ellende, zich in de onreinheid wentelen; waarbinnen een verslapte hand zich in de nabijheid der stervenssponde opheft om den armen tweejarigen knaap te slaan die niet kon inslapen omdat hij zoo koud was en honger had. Ginds, waar nog bij 't binnensluipen des doods een laatste smet wordt geworpen op haar die weldoende nadertreedt; waar doodsbleeke lippen nog stamelen: „Da'j altied — van — 't peuzelje — reutelt — dat kniept — mien — de kop — in. — Woar — kumt — ze — um hier — as — um ou — nog te lokken!”

En daár moest Hanneke wezen, en daár wou ze binnengaan? Medelijden, innig medelijden met een verdoolde dien ze eenmaal zoo liefhad; deernis met het kroost eener stervende moeder die zij niet haatte, ofschoon ze haar 't geluk van haar leven had ontroofd; deernis met de vrouw die haar nog kort geleden op den beschonken staat van den man had gewezen, als de oorzaak van al den jammer. Deernis, het innigste medelijden joeg haar voort; en ze kwam, en ze huiverde op den drempel; maar toch — ze trad binnen, en plaatste den welgevulden zak dien ze medebracht op de tafel.

Wat was Hanneke Ploegers oud en bleek geworden in acht jaren tijds!

Ze vroeg naar de kranke. Miechel antwoordde niet. Ze veegde een traan weg. Miechel zag het niet. Neen, den traan zag hij

niet, maar nam met een spotlach een dronk uit zijn giftkelk.

„Miechel, stoa op, denk oan God! denk oan oe vrouw en oe kienders!” sprak Hanneke zacht. Doch — een vloek was haar loon, en de grijns klonk haar tegen:

„Kom, schêr oe vort, schêr oe vort noar de prêkstoel!”

Terug ging Hanneke; doch eerst nog wierp ze haar mantel over de slapende kleinen die ze paars zag van koude. Terug ging Hanneke, en in haar droeve stemming vergat ze het licht dat in 't grimmige duister haar weg moest bestralen. Voort liep ze; teruggaan om de lantaarn te halen wilde ze niet. Vreeselijk klopte haar harte. Ijskoude woei haar om de leden. Tastend zocht ze haar pad. Op handen en voeten beklom zij de gladde dijkhelling; weer kwam zij behouden in de weide terug. Vinniger werd de koude; rillend en klappertandend schreed ze met ongevissen tred als op een ijsbane voort; maar toch, ze struikelde niet en naderde scharrelend de plaats harer woning. Als met den dood op de lippen zag Peter zijn zuster. — Hij wist niet waar ze getoefd had of waarheen zij geweest was.... Hij vraagde het haar, doch, spreken dat kon ze niet, en — 't werd nacht.

Een akelig spooksel rijst er voor onze verbeelding. Een spooksel! Doch zie, wij rukken hem het masker af en staren den Laster in zijn grauwe en gluipsche en vreesachtige oogen.

Zie, daar staat hij in zijn volle ellendige naaktheid, zoo machtig met zijn masker, zoo nietig en klein en onmachtig in zijn ware gedaante.

Macht der helle! hij fluistert en grijnst, en rukt kinderen van ouders. Hij fluistert en grijnst, en blaast liefde tot haat. Hij fluistert en grijnst, ja, ten dood en verderve!

Laster! indien er een dolk scherp genoeg kon gewet worden, wat zouden wij hem u gaarne door het hart stooten, ellendige! indien gij een hart kondt bezitten.

Maar zie ook — ze ligt daar de reine, die geen schepsel leed heeft berokkend; die liefde wou en vrede en eendracht; die zich zelve vergat om een vader met zijn zoon te verzoenen; die den ontrouwen minnaar in 't lijden wou helpen en troosten; ze ligt

daar zoo koud als het ijs dat de ruitjes bebloemt; die laatste gang heeft haar op het ziekbed geworpen, en 't bidden van Peter heeft den dood niet verwonnen. Zie, ze ligt daar. — Heeft haar de laster vermoord? „Wel neen!” grijnst de lafaard.

Zwijg!! en ga! want uw aanblik in 't bijzijn dier slapende onschuld, hij pijnt en hij kwelt ons. Ga! — ga verre!

En wij, we treden nog eens nader; en, als we dan staren op het lieve maar koude gelaat van dat arme en schuldelooze kind, dan is het als fluistert die mond nog de bede: „O, hoort ge een kriekske dat kriekt in uw woning, dat kriekt op de heide, of kriekt in de weide, denk dan aan mij, aan mijn lieven en lijden, en — dek er uw hart met het borstschild der liefde!”

-
e
n
t

e
o
o
y

daar zoo koud als het ijs dat de ruitjes bebloemt; die laatste gang heeft haar op het ziekbed geworpen, en 't bidden van Peter heeft den dood niet verwonnen. Zie, ze ligt daar. — Heeft haar de laster vermoord? „Wel neen!” grijnst de lafaard.

Zwijg!! en ga! want uw aanblik in 't bijzijn dier slapende onschuld, hij pijnt en hij kwelt ons. Ga! — ga verre!

En wij, we treden nog eens nader; en, als we dan staren op het lieve maar koude gelaat van dat arme en schuldelooze kind, dan is het als fluistert die mond nog de bede: „O, hoort ge een kriekske dat kriekt in uw woning, dat kriekt op de heide, of kriekt in de weide, denk dan aan mij, aan mijn lieven en lijden, en — dek er uw hart met het borstschild der liefde!”

-
e
n
t

e
o
o
y